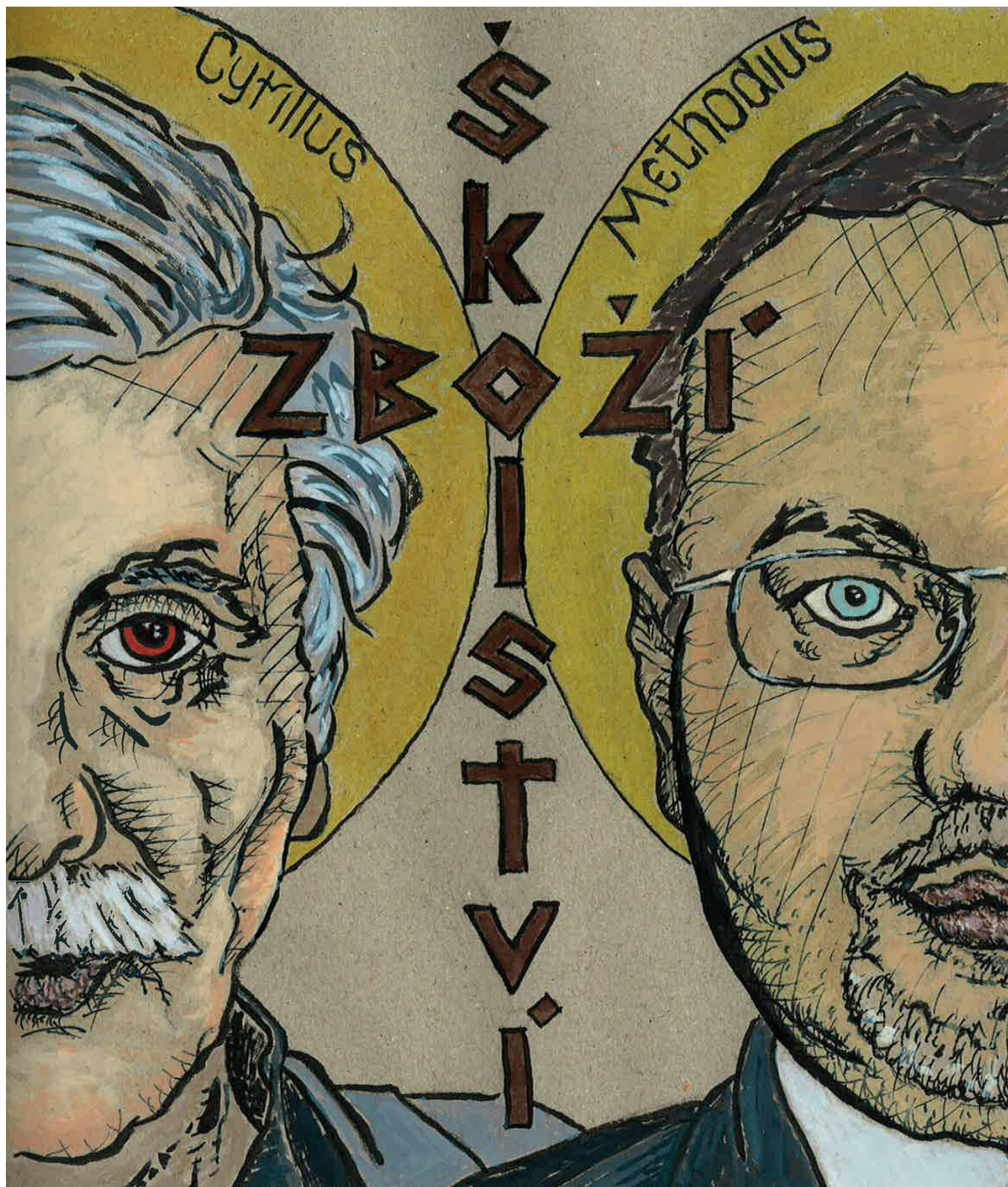

**ROZHOVOR S PROREKTOREM ŠTECHEM, DAVID HARVEY
DEMONSTRACE 17. LISTOPADU, EGYPTSKÁ REVOLUCE POKRAČUJE**

VYDÁVÁ SOCIALISTICKÁ SOLIDARITA ZA PŘÍSPĚNÍ KOLEKTIVU AUTORŮ A SOCIALISTICKÉHO KRUHU

Registrační číslo Ministerstva kultury ČR:
E 20370

Web: www.socsol.cz
E-mail: redakce@socsol.cz
info@socsol.cz

Odpovědní redaktori:
Kateřina Krejčová, Vítězslav Lamač, Lukáš
Matoška

Do prosincového čísla původními texty,
rozhovorem a překlady přispěli:
Adam Bartoš, Richard Cisler, Jana Glivická,
Jan Gruber, Marta Harasimowicz, Dana
Hladíková, Jakub Horňáček, Tomáš Korda,
Vítězslav Lamač, Štěpán Lohr, Lukáš
Matoška, Jan Májiček, Jan Růžička, Michal
Řeháček, Jan Strážnický

Korektury: Anna Zitová, Lukáš Matoška
Grafická úprava: Vašek Pajkr
Návrh obálky: Dominik Forman

Prodejní místa časopisu:
Café v Lese (Krymská 12, Praha 10-Vršo-
vice), Kamenný obchod Fair&Bio (Soko-
lovská 29, Praha 8-Karlín)

Prodejní a petiční stánek (Mariánské
náměstí 1, Praha 1-Staré Město) – každý
čtvrtek od 16.00 do 17.00

Solidarita je po ČR distribuována odbě-
rateli. Otázky zájemců o předplatné či
distribuci zodpovíme na info@socsol.cz

Měsíčník Solidarita je nevýdělečné peri-
odikum; utržené peníze jsou investovány
do nákladu.

OBSAH

SLOVO ÚVODEM:

Solidarita v roce 2011	3
------------------------	---

REPORT:

Konec dějin a myšlení alternativ	4
Brno proti vládě	4
17. listopad také proti DSSS	5
Demonstrace 17. listopadu	5
Projev na demonstraci 17. listopadu v Praze	6

ANALÝZA:

Odbory proti korupci a za zvýšení životní úrovně	7
--	---

DOMÁCÍ:

ProAlt vs. Ministerstvo školství	8
Ohlédnutí za horkým podzimem	8

ZAHRANIČNÍ:

Egyptská revoluce nabírá nový dech	10
Začíná proces s Bradleyem Manningem	11
Palestínští „svobodní jezdci“ zatčeni v autobuse na cestě do Jeruzaléma	12
Petrohradský parlament proti „gay-propagandě“	13
Největší stávka v Británii od roku 1926	13

ROZHOVOR:

O neoliberálním klystýru vysokých škol: rozhovor se Stanislavem Štechem	14
---	----

TÉMA: ŠKOLSTVÍ:

MŠMT: Apocalypse now!	16
Škola a symbolické násilí – část 1.	18

TEORIE:

David Harvey a obnova základů levicového myšlení I	20
--	----

EKOLOGIE:

Příroda versus miliony	21
------------------------	----

STÁTNÍ KAPITALISMUS:

Je stalinismus barbarstvím?	24
-----------------------------	----

GLOSA:

Ideologie jedné fotky	24
-----------------------	----

DOPISY ČTENÁŘŮ:

Když nevíte coby, najdete to v...	25
-----------------------------------	----

**SOLIDARITU ČTU RÁD. PŘEDEVŠÍM PROTO, ŽE
PŘEDSTAVUJE JEDEN Z MÁLA ALTERNATIVNÍCH
HLASŮ V NAŠEM OPĚT ZGLAJCHŠALTOVANÉM
VEŘEJNÉM PROSTORU. A HLAVNĚ JE TO HLAS,
KTERÝ JE KRITICKÝ KE VŠEM PROUDŮM.
SOLIDARITA NEŠETŘÍ „TY NAŠE“ JEN PROTO, ŽE
JSOU NÁM BLIŽŠÍ NEŽ TI, KTEŘÍ PŘEDSTAVUJÍ
IDEOVÉ SOUPEŘE.**

STANISLAV ŠTECH, PROREKTOR UNIVERZITY KARLOVY

SOLIDARITA V ROCE 2011

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

poslední číslo roku je tady. Poslední, zároveň však první. Číslo 61 totiž otevírá šestý rok vydávání *Solidarity*. Rekapitulujeme hlavní témata časopisu v uplynulých dvanácti měsících – napovíme tak leccos o roce samotném.

Články **lednového** čísla mapovaly nově nabytý občanský odpor v tuzemsku. Únor charakterizovalo vypuknutí arabských revolucí. (Od počátku arabského jara uplyne rok, chystáme je proto jako téma pro leden 2012.) **Březnová** *Solidarita* přinesla zprávy o masovém odborovém protestu ve Wisconsinu. V **dubnovém** a **květnovém** čísle jsme pojednali o sílícím odporu vůči „reformám“, o protivládních a antifašistických demonstracích v Česku. Do **června** dorazilo arabské jaro do Evropy – řeč byla o španělských indignados. **Červencová** *Solidarita* vzpomněla neutuchající řecké protesty. **Srpen** byl poznamenán činem norského fundamentalisty, ale i policejní brutalitou na Šumavě. Tématem **zářijového** čísla byly sociální nepokoje v Londýně. **Říjnová** *Solidarita* se nesla v duchu amerického hnutí Occupy, které se záhy globalizovalo, a důkladněji jsme se zabývali třetím světem. Během **listopadové** návštěvy Slavoje Žižky v Praze jsme pořídili nové překlady Žižkových textů.

Konečně stávající, **prosincové** číslo. Více příspěvků tematicky spojuje školství. Aktivisté školské skupiny ProAltu pro *Solidaritu* připravili rozhovor se Stanislavem Štechem. 14. prosince jedná Rada vysokých škol (RVŠ) a Česká konference rektorů (ČKR) o předkládaných reformních návrzích na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Studenti při té příležitosti pořádají **debatu** o dopadech

reformy 13. prosince v 17:30 na FAMU a **protestní shromáždění 14. prosince od 11.00 do 13.30** v Karmelitské 8 na podporu RVŠ a ČKR, které reformní návrhy odmítly.

Co tedy přinesl rok 2011? Radikalizaci rozporů kapitalismu v krizi. Pokračující rozevírání sociálních nůžek a posílení předpokladů pro ekologickou katastrofu. A jistotu, že vlády budou globální kapitalismus hájit bezohledně a ve svých politikách postupovat za cenu dalšího oklešťování politických práv, zužování demokracie či postupování školství privátnímu sektoru. Nic z toho ovšem nezůstalo bez odpovědi. Rok 2011 byl ve znamení revolucí, které byly považovány za utopii. A rok 2011 stojí na počátku konce občanské letargie v České republice a v dalších zemích, kde se ještě v nedávné minulosti o politickém odporu jen mluvilo.

Za redakci
Lukáš Matoška

Předplatte si Solidaritu

- ☐ Roční předplatné časopisu *Solidarita* za 480,- Kč
- ☐ Půlroční předplatné časopisu *Solidarita* za 240,- Kč

Jméno:

Adresa:

Telefon:

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita,
Poste restante, 160 41 Praha 6, nebo objednávejte na info@socsol.cz.
Info: 775 205 682

Přidejte se k SocSol

- ☐ Chci více informací o SocSol a jejich aktivitách
- ☐ Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:

Adresa:

Telefon:

E-mail:

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita,
Poste restante, 160 41 Praha 6.

KONEC DĚJIN A MYŠLENÍ ALTERNATIV

JANA GLIVICKÁ

V úterý 22. listopadu se konala ve studentském klubu K4 v budově Filozofické fakulty v Celetné v Praze debata Konec dějin a myšlení alternativ. Organizoval ji v rámci své série veřejných debat Kritický klub Spolku studentů historie FF UK, jehož pozvání přijali filozof Václav Bělohradský, historik Michal Kopeček a člen Socialistické Solidarity Jan Májiček. V předplněném sklepení klubu se netísnilo zdaleka jen studenti, kromě neakademické veřejnosti si debatu přišli vyslechnout i vyučující, mezi nimi také Michal Pullman, autor nedávno vydané a vášnivě diskutované knihy Konec experimentu.

Výchozím bodem debaty byl, jak napovídá název, esej Konec dějin? Francise Fukuyamy z léta 1989 (později rozvinutý v známější knize Konec dějin a poslední člověk), v němž autor vyjadřuje myšlenku, že pád Sovětského svazu a rozpad východního bloku znamená vítězství liberální demokracie nad ostatními formami politické ideologie, a tím tedy „konec dějin“.

Tři pozvaní řečníci se shodli, že Fukuyamův esej vystihuje atmosféru počátku devadesátých let, pak už ale zabrousili k otázkám, na které společnou odpověď nenalezli. Nakolik byl rozvoj liberálních svobod spjat s kapitalismem v počátcích jeho vývoje a jaký je vztah mezi svobo-

▲ Michal Kopeček, Václav Bělohradský a Jan Májiček (zdroj: Solidarita)

dou, demokracií a kapitalismem dnes? Je „revoluční etika komunismu“ stejně nebezpečná jako fašistické vidění světa? Chybí po rozpadu Sovětského svazu současnému systému vnějšek, ze kterého bychom mohli formulovat alternativy, a musejí se veškeré snahy o alternativu odehrávat uvnitř systému, který je přetvoří a začlení do sebe? A jak hodnotit současnou ekonomickou krizi, protesty španělských indignados či vlnu arabských revolucí?

Zvukový záznam debaty umístili její organizátoři již na svůj facebookový profil.¹ Vlastní videozáznam v době psaní této zprávy teprve zpracováváme, k dispozici bude na TV Solidarita.²

¹ <http://vimeo.com/32904923>

² <http://www.solidarita.tv/>

BRNO PROTI VLÁDĚ

JAN STRÁŽNICKÝ

V Brně na Malinovského náměstí se 17. listopadu v 16 hodin vystavovalo vysvědčení vládě. Akci spolu s ProAltem pořádaly Českomoravská konfederace odborových svazů, Akční spolek nezaměstnaných, Alternativa zdola a Masarykova demokratická akademie.

Lidé mohli udělit známku vládě ze čtrnácti různých předmětů, jako je důchodová reforma, zdravotnictví, korupce, morálka, vztah k bankovnímu sektoru, státní zakázky apod. Vzkaz občanů byl jasný: kromě korupce a vztahu k bankovnímu sektoru, kde vláda dostala jedničku s hvězdičkou, samá nedostatečná. Tudiž bez nároku na reparát.

Vystoupilo zde několik řečníků. Stanislava Slavíková, jihomoravská předsedkyně ČMKOS, vyzvala občany k podpoře případných stávek a za sebe poznamenala, že

generální stávka měla být již dávno. Za Pro-Alt vystoupil Tomáš Vokoun. Velký aplaus sklídila primárka Úrazové nemocnice v Brně, která upozornila na předražování léků a lékařských přístrojů a na snahy o zavedení „amerického“ zdravotnictví u nás.

Přesto, že se demonstrace účastnily téměř tři tisíce lidí, je třeba poznamenat, že nešlo o „odboráře navezené autobusy“, ale o lidi, kteří přišli sami. Média demonstraci téměř ignorovala. Pokud se zmínka někde vyskytla, mluvilo se maximálně o pětistovce účastníků. Což je naprosto směšné.

Povzbuzením pro pořadatele pak může být to, že se účast na brněnských demonstracích neustále zvyšuje a přibývá bojovná nálada i jasně formulované požadavky.

▲ Brno – Malinovského náměstí 17. listopadu (zdroj: Solidarita)

17. LISTOPAD TAKÉ PROTI DSSS

MICHAL ŘEHÁČEK

Dne 17. 11. 2011 se v hlavním městě konalo několik protestních shromáždění proti asociálním krokům vlády. Sváteční den ale pokazila akce DSSS, jejíž příznivci se sešli na Jungmannově náměstí v centru Prahy. Proti tomuto shromáždění se rozhodli protestovat antifašisté a za místo srazu si vybrali nedaleké Betlémské náměstí. Po druhé hodině odpolední ho naplnilo okolo 300 účastníků.

Po zahájení demonstrace promluvil aktivista Markus Pape, který varoval před možnou radikalizací obyvatelstva v souvislosti s prohlubováním ekonomické krize. Problémem této radikalizace je skutečnost, že by nemířila správným směrem, tedy proti elitám a bankám, ale byla by cílena na ty nejzranitelnější skupiny společnosti. Na náměstí se objevil také pražský rabín Karol Sidon, který varoval před rychlými recepty krajní pravice.

Později vyrazil dav na pochod směrem k Národnímu divadlu, doprovázen policií na koních a těžkoodenci, kteří se pohybovali v postranních uličkách. Dav se při pochodu rozrostl o další stovku účastníků. V čele pochodu byly transparenty s hesly „(Neo) nacismu se neustupuje“, „Náckové z ulic pryč“ a „Fašismus zvítězí, pokud nenarazí na odpor“. Nad hlavami účastníků bylo také několik desítek piketů s dalšími hesly, která se stavěla proti neonacismu a rasismu.

U Národního divadla, kam došel pochod za skandování hesel, byly proneseny projevy iniciativy ALERTA a iniciativy Ne rasismu! V projevech zaznělo např. to, že boj proti asociálním reformám vlády musí jít ruku v ruce s bojem proti fašismu, jelikož tyto reformy jsou mj. i determinantami „hnědnutí“ části společnosti a posilování krajní pravice. Došlo také k připomenutí tragického dne 17. 11. 1939 a k zdůraznění jeho symbolické hodnoty.

Kolem čtvrté hodiny dorazil průvod antifašistů na Jiráskovo náměstí k Tan-

▲ Praha – Národní třída 17. listopadu (zdroj: Solidarita)

čícímu domu. Promluvil zde člen sdružení ROMEA František Kostlán, který v projevu kritizoval ministerstvo vnitra za to, že označuje antifašisty a odpůrce rasismu za extrémisty. Naopak označil za extrémistické samotné ministerstvo a policii, a to z důvodu jejich nečinnosti při rasistických a neonacistických akcích.

Poslední projev pronesl Pavel Botoš z o. s. Forum CZ. Ten upozornil na snahu neonacistů dostat se k moci a kritizoval vládu a prezidenta za to, že tomuto nebezpečí nečinně přihlíží.

Poté se několik desítek minut čekalo na neonacistický marš, který měl projít kolem Tančícího domu a skončit na Palackého náměstí. Za zmínku stojí to, že většina účastníků byla ochotna v poměrně velké zimě vydržet na místě s cílem hlasitě upozornit na to, že nesouhlasí s touto neonacistickou provokací.

Policie se však zalekla případného střetu a odklonila pochod DSSS na druhou stranu Vltavy. Antifašisté se proto vydali směrem k Palackému náměstí, kde měl neonacistický pochod končit.

Asi 100 metrů před náměstím byl dav opět zablokovan policií, a tak následovalo další čekání. To bylo zpříjemněno skandováním antifašistických hesel a tančením u improvizovaného soundsystému. Policie nakonec účastníky antifašistické akce na Palackého náměstí pustila a v ten okamžik bylo jasné, že neonacistický marš skončil.

Jediná skutečnost, která stojí za zmínku při komentování shromáždění DSSS, je vystoupení známého antikomunisty Jana Šinágl a předsedy šovinistického sdružení otců K213 Jiřího Fialy. Pánové jasně ukázali, jak si představují svůj chorobný boj proti komunismu a s kým se dokáží při tomto boji spojit.

K setkání s neonacisty tedy nedošlo, avšak antifašistická akce svůj cíl splnila. Neonacistický marš byl odkloněn ze své původně nahlášené trasy a navíc nedošel do svého plánovaného cíle. Dalším pozitivním aspektem byla také účast starších občanů a Romů ze severu Čech, kteří společně s mladými lidmi a členy subkulturního prostředí přišli vyjádřit svůj nesouhlas se silicím rasismem a neonacismem.

DEMONSTRACE 17. LISTOPADU

ADAM BARTOŠ

Největším projevem občanské nespokojenosti při demonstracích u příležitosti výročí 17. listopadu bylo shromáždění na Václavském náměstí v Praze pořádané iniciativou ProAlt. Tato demonstrace byla sou-

částí protestních akcí, které se uskutečnily také v Brně, Ostravě, Olomouci a Českých Budějovicích. Vyjádřit svůj protest proti krokům vlády premiéra Nečase přišlo v Praze více než 3000 lidí.

Nešlo však jen o současnou vládu, ale také o přihlášení se k jinému odkazu 17. listopadu, než jaký je používán k ospravedlňování současného stavu. Na toto poukázal ve svém projevu již první řečník, známý

slovinský filozof Slavoj Žižek (rozsáhle se jím zabývalo minulé číslo našeho časopisu a v tomto čísle otiskujeme celý jeho projev). Zdůraznil důležitost a praktickou účinnost toho, co k nějaké věci není přirazeno, co k ní chybí: uvedl, že od roku 1989 si lidé slibovali svobodu bez zkorumpovaného kapitalismu, ale dostali jinou svobodu, svobodu bez solidarity. Žižek se zároveň vymezil proti čistě nostalgickému pohledu na 17. listopad a prohlásil, že události od Egypta až po Wall Street dokazují, že boj, jehož součástí byl 17. listopad, pokračuje dále.

Jako další vystoupil prorektor Univerzity Karlovy Stanislav Štech. Ten odsoudil podobu, do které naše školství přivádí logika trhu v kombinaci se současnou vládou: „Slavíme Den boje za svobodu a demokracii. Za 22 let nikdy neplatilo tak jako dnes ohrožení totalitou peněz, nad-

vládou nikým nevolených finančních trhů, ratingových agentur a skupin finančního kapitálu, které se projevuje i ve vzdělávání. Vzdělání se pro ně stalo jen dalším ‚ložiskem zisku‘ dlouho ležící ladem.“

Následoval projev člena iniciativy ProAlt, Ondřeje Slačálka, který řekl, že minulý i současný režim spojovalo naplňování thatcherovského hesla, že neexistuje společnost, jen souhrn jednotlivců, a že alternativa je nemožná. Stejně tak jako nyní existovala tehdy minimální kontrola nad veřejnou sférou. Nad společností podle Slačálka „převládaly soukromé světy jednotlivců a jejich rodin. Zároveň se minulý režim opíral o přesvědčení, že nesouhlas nemá cenu, protože koneckonců jiná možnost je nedostupná a neprosaditelná. Změna režimu v roce 1989 uspěla právě proto, že oba tyto

mýty s překvapivou rychlostí vyvrátila.“ **Ondřej Slačálek se zároveň vymezil proti představě o přirozenosti kapitalismu a jeho mocných:** „Nelze tvrdit, že jejich moc je něčím přirozená. Demokracie se nezastavily před mocí králů nebo generálních tajemníků. Není důvod, aby se zastavily před manažery firem.“

Další řečník, zástupce ČMKOS, Stanislav Antoniv, vyzval k ukončení pasivního nadávání před televizí a v hospodě a apeloval na nespokojené, aby se aktivně zapojili do protestů proti vládním reformám.

Vystoupení končila projevem místopředsedy Nezávislého odborového svazu Policie, Daniela Bláhy, který protestujícím tlumočil podporu členů bezpečnostních složek.

PROJEV NA DEMONSTRACI 17. LISTOPADU V PRAZE

SLAVOJ ŽIŽEK

▲ Listopadová Solidarita přinesla dva nové překlady Žižkových textů

Co se stalo před dvaadvaceti lety? Boj o budoucnost je vždy zároveň bojem o minulost. Rozpomeňte se – jste-li natolik staří –, proč jste před dvaadvaceti lety byli v ulicích. Byli jste tam za solidaritu a svobodu. Dostali jste však svobodu bez solidarity, svobodu zkorumpovaného kapitalismu.

V klasickém filmu Ernsta Lubitsche Ninočka je jeden výborný vtip. Pán přijde

do kavárny a říká: „Mohu dostat kávu bez smetany, prosím?“ Číšník mu odpovídá: „Promiňte, nemáme smetanu, pouze mléko. Mohu vám tedy přinést kávu bez mléka?“ Právě toto se stalo po roce 1989. Chtěli jste kávu bez smetany, kávu bez zkorumpovaného kapitalismu. Dostali jste ale kávu bez mléka, kávu bez solidarity.

Pokud se zeptáte těch u moci, řeknou vám, že jde o dospělost. Prý musíte přijmout, že život je těžký. Musíte přijmout, že socialismus byl iluzí. Jestli se však můžeme o něčem poučit od Spojených států amerických, tak o tom, že socialismus již existuje – pro ty bohaté. Jste-li chudým nezaměstnaným dělníkem, přijdete o všechno. Pokud jste však dostatečně bohatí, dá vám stát peníze.

Máte právo být hrdí, že jste před dvaadvaceti lety byli v ulicích. Ale současně dění, od Egypta až po Wall Street, signalizuje, že boj neskončil, nýbrž že pokračuje dále.

Jsme označováni za nostalgické a jsme prý hrozbou pro demokracii. Ironické však je, že právě kapitalismus funguje stále lépe bez demokracie. Který kapitalismus je dnes ten nejefektivnější? Je to kapitalismus v Číně, který řídí komunisté. Je tedy hezké konečně vidět oba naše nepřátele, totalitární komunisty a kapitalisty, na jejich pravém místě – spolu proti nám.

Dnešním problémem je, že tradiční demokracie si neumí poradit s ekonomickou krizí. Není schopna kontrolovat globální kapitál. Jde o možná největší výzvu v dějinách demokracie. Utopisté si myslí, že věci se vyřeší jenom pomocí drobných změn. Pamatujete si, že kdysi se bojovalo za socialismus s lidskou tvář. To nevyšlo. Stejně tak nebude dnes fungovat globální kapitalismus s lidskou tvář.

Pravičáci a rasisté tvrdí, že musíme bránit Evropu s jejím křesťanským dědictvím. Zcela s nimi souhlasím. Ale co je oním křesťanským dědictvím? Ježíš Kristus řekl: pokud budeš nenávidět svou matku a otce, nejsi mým následovníkem. Toto znamená, že jádrem křesťanství je společenství rovnostářských věřících. Evropa je skutečně v ohrožení. Největší hrozbou jsou pro ni však ti, kteří ji hájí rasistickým způsobem. Evropa, v níž se dostanou k moci takoví lidé jako Le Pen nebo Viktor Orbán, už není Evropou.

Říkají nám, že jsme snílci, že změna není možná. Ovšem to, jak se dnes nakládá s pojmy „možný“ a „nemožný“, je velmi podivné. Média nám říkají, že v technologii a v soukromém životě je možné skoro vše: máme sexuální svobody, tělesné orgány budeme moci nahrazovat orgány naklonovanými, brzy budeme moci podnikat výlety na Měsíc. V této oblasti všechno možné je.

Pokud ale navrhnete, aby se dávalo o trochu více peněz na zdravotnictví, řeknou vám: ne, to není ekonomicky možné. Nezdá se vám, že žijeme v podivném světě? Je to svět, kde je velice jednoduché si představit jeho konec – jako například ve všech těch filmech, v kterých asteroidy narážejí do Země atd. Toto nastat může, ovšem ani malá změna v kapitalismu nikoli. Možná bychom si měli vyjasnit své priority.

Závěrem mi dovolu převyprávět jednu krásnou historickou anekdotu. Uprostřed první světové války poslala německá armáda v Berlíně telegram rakouské armádě ve Vídni. Stálo v něm: u nás na frontě je situace vážná, ale nikoli katastrofální. A Rakušané odpověděli: u nás je situace sice katastrofální, nikoli však vážná. Nevypadá přesně takto naše dnešní situace?

Všichni víme, že se blížíme sociál-

ním, ekologickým a jiným katastrofám, ale nikdo není připraven je brát vážně. Možná, že nastal čas začít brát tyto katastrofy vážně. Proto jsme se tady dnes sešli. Nežijeme v iluzích. Skuteční utopisté jsou ti, kteří si myslí, že věci můžou donekonečna pokračovat tak, jak jsou teď. My nejsme snílci. My jsme ti, kteří se probouzejí!

Z angličtiny přeložil Adam Bartoš.

ODBORY PROTI KORUPCI A ZA ZVÝŠENÍ ŽIVOTNÍ ÚROVNĚ

JAN RŮŽIČKA

Asociace samostatných odborů (ASO) uspořádala 25. listopadu demonstraci, která do parlamentu donesla výzvu k založení komise pro boj proti korupci. Přes poměrně malou účast (asi 600 lidí; odbory si slibovaly až 5000 účastníků) se jednalo o akci zajímavou v několika ohledech.

SPOJENECTVÍ S OBČANSKÝMI INICIATIVAMI

Na protestu pokračovala spolupráce mezi odbory a občanskými iniciativami. Kromě zástupců odborů tam s projevem vystoupili mj. Ilona Švihlíková za Alternativu zdola a Pavel Čížinský za ProAlt. Navíc ASO tentokrát neprosazovala klasické odborářské požadavky, ale vystoupila s politickými tématy jako boj proti korupci či požadavek obecného referenda. To může znamenat další prohloubení spolupráce odborů a občanských iniciativ a přinést další sílu protestnímu hnutí.

NEČASOVI POZDNÍ PARTYZÁNI A POLITICKÝ KÝČ

Možná právě vstup odborů na tuto půdu tak podráždil premiéra Nečase, že ve svém prohlášení k demonstraci zcela přestřelil. Označil odbory za „partyzány v dubnu 1945“, za ty, kteří přicházejí již k hotovému. To by znamenalo, že vláda již v podstatě nad korupcí zvítězila. Bylo by na dlouho, vypočítávat všechny korupční skandály spojené právě s touto vládou. Připomeňme proto pouze pád hned několika ministrů, ať již měli úplatek přijmout (kauza Drobil), nebo si naopak peníze zajistit věrnost poslanců (Bárta). V této souvislosti je příznačná neochota vlády usilovat o 12 miliard korun, které byly vyvedeny z Mostecké uhelné. Je těžké ji vysvětlit jinak než znalostí a korupcí, a

to i když vezmeme v úvahu známý bonmot, že netřeba hledat spiknutí tam, kde dění lze vysvětlit hloupostí.

Snad ještě horší je rozsáhlý klientelismus – prosazování známých na výhodná místa na ministerstvech a přihrávání státních zakázek do podobných rukou. Lidé spojení s firmou ABL tak byli dosazeni na vysoké posty na ministerstvech, prakticky ovládali např. ministerstvo školství. Z bližší doby pak připomeňme kauzu Batora, snad jedině znalostí lze vysvětlit vznik trapného „motivačního filmu“ pro program Znalosti a inovace.

Přestože je tedy problém korupce rozsáhlý, nemyslím si, že je volba odborů vykročit do boje proti korupci šťastná. Jednak lze úspěšně pochybovat o účinnosti zvoleného prostředku – vytvoření parlamentní komise –, jednak je již celé téma boje proti korupci značně vyčpělé. Proti korupci dnes „bojuje“ kdekdo – od vlády přes milionáře Babiše po nadace a nevládní organizace. Přestože u mnoha z nich nejde o víc než o laciné proklamace, odbory budou mít problém prosadit nějaký nový přístup. Druhým důvodem je téma samotné. Václav Bělohradský je ve své kritice nazval politickým kýčem: „Kvalita života prudce klesá ne proto, že se v systému děje, co je nelegální, ale proto, že se v něm děje, co je legální – to je opravdový problém. Heslo boj proti korupci od něj odvádí pozornost, a proto je nejnebezpečnější mystifikací současné politiky,“ uvádí Bělohradský. Dále pak svůj argument rozebírá např. poukazem na provázanost ekonomiky a politiky a mizení hranice mezi legálním a nelegálním v nejvyšších patrech společnosti.

I když byla iniciativa ASO chválná, neměly by se odbory nechat chytit do pastí

▲ Předseda Asociace samostatných odborů Bohumír Dufek (zdroj: bohumir-dufek.cz)

současné debaty o korupci, ale raději by se měly zaměřit na jiná témata, kde mohou spolupráci s občanskými iniciativami plně rozvinout. Určitě by takovým tématem mohlo být již zmíněné prosazování obecného referenda, ale nabízí se např. také požadavek obnovy progresivního zdanění – tj. přenesení daňové zátěže na lidi s nejvyššími příjmy.

„AŽ SI LIDÉ PROTRPÍ REFORMY“

Přestože účast asi 600 lidí je na české poměry slušná, zůstala daleko pozadu za očekáváním odborářů. Předseda ASO Bohumír Dufek se měl dokonce vyjádřit, že nemá cenu dále protestovat a že lidé musí pocítit důsledky reforem. Každý, kdo někdy pořádal protest, ví, že dostat v Čechách lidi do ulic je dost obtížné. Přesto je třeba se vyvarovat zbytečného poraženectví a uvědomit si, že vlivem obecné pasivity roste i význam menších protestů. Zároveň je třeba přemýšlet

nad tím, jak tuto situaci změnit. Za důležité při tom považují zejména dvě věci: vytvářet možnosti, jak o protestech informovat (demonstrace ASO zůstala v tomto ohledu leccos dlužná), a snažit se dlouhodobě a trpělivě vysvětlovat, proč jsou protesty důle-

žité, co mohou změnit a že na to lidé mají sílu. Role odborů je v tom klíčová.

I když byla demonstrace svým zaměřením sporná, myslím, že jde o vykročení zajímavým směrem a že přidala další kámen do mozaiky odporu proti vládě a reformám.

PROALT VS. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ

RICHARD CISLER, JAN GRUBER, MARTA HARASIMOWICZ

Iniciativa ProAlt v průběhu roku 2011 uspořádala několik akcí, které se formou diskusí a happeningů snažily představit připravované reformy vysokého školství širší veřejnosti, protože česká média – jak už je jejich dobrým zvykem – se o ně prakticky nezajímají. Klíčovými materiály, kolem nichž se vše točilo, byly pracovní návrh věcného záměru zákona o vysokých školách (dále jen VZZ) a s ním spojený dokument Plán implementace reformy finanční pomoci studentům.

Po celý rok ProAlt soustavně kritizuje MŠMT a jeho politiku ve věci přípravy vysokoškolské reformy především kvůli následujícímu:

1. návrh reformy je nekoncepční a uzavřený širší diskusí (viz neprojednání poslední verze VZZ s reprezentací vysokých škol)
2. sleduje problematické reformní kroky prosazované v zahraničí (viz školné)
3. ohrožuje kvalitu studia a proměňuje vzdělání ve zboží
4. ohrožuje autonomii vysokých škol.

První akcí, která tematizovala problematické momenty prvního VZZ, bylo Odhalení sochy Milana Kindla, kde jsme formou happeningu upozorňovali na možné důsledky plánovaných navrhovaných reforem vysokého školství. Postava nechvalně známého prodávky plzeňských práv se nám stala symbolem vstupu logiky trhu na akademickou půdu, jehož následkem dochází ke komodifikaci vzdělání a ovládnutí vysokého školství soukromými zájmy politických a lobbistických elit.

Pod heslem Běh za národní očistu jsme uspořádali happening proti jmenování Ladislava Bátorý šéfem personálního oddělení odboru MŠMT. Happening poukazoval na Bátorovy kontroverzní názory, vazby na Václava Klause, někdejší angažmá v nacionalistické Národní straně a současné vystupování v ultrakonzervativní iniciativě D.O.S.T. Upozorňovali jsme,

že Bátorovi chybí zásadní zkušenosti a předpoklady pro plnění funkce poradce či vrchního personalisty na ministerstvu.

V rámci Měsíce neústupnosti u permanentního petičního stanu iniciativy ProAlt jsme připravili další happening, Dobešovo národní desatero, aneb nic ale naše, mířící proti záměru ministra Dobeše změnit rámcové vzdělávací programy základních škol a přidat do osnov výchovu k národní hrdosti. Happening byl spojený s debatou s Janem Čulíkem, vysokoškolským pedagogem, který působí na univerzitě v Glasgow a je současně šéfredaktorem Britských listů. Diskuse se věnovala především plánovaným vysokoškolským reformám, zavádění školného a situaci vysokého školství ve Velké Británii.

Krátce poté jsme se sešli před budovou České národní banky při happeningu s názvem Rekviem za zadlužené studenty (futuristická pieta). Ten se stavěl proti zavedení školného na veřejných vysokých školách a rozehrával návrh Sue Roffové, která letos v srpnu na stránkách Britského lékařského časopisu vyjádřila podporu obchodu s lidskými orgány, jenž by mohl umožnit anglickým studentům zaplatit výdaje za školné (nutno poznamenat, že pouze za bakalářský cyklus). Happening byl současně pozvánkou na debatu Školné: Investice, nebo dluhová past? pořádanou ProAltem a Studentskou komorou Rady vysokých škol na půdě FF UK, kde jako panelisté promluvili Irena Smetáčková, Jiří Zlatuška a Miroslav Jašurek.

Zatím poslední akcí v tomto roce byla debata Idea univerzity pro 21. století: alternativní přístupy k neoliberalním reformám v rámci cyklu Pražské školy alternativ. Diskusi jsme zaměřili na to, jakou roli mohou v současnosti univerzity zastávat, čemu může znalost utvářena a předávána na vysokých školách sloužit a jaký by měla mít charakter – jinak řečeno, pokusili jsme se diskutovat a formulovat ideu univerzity. Zúčastnili se Stanislav Štech a Karel Šíma.

OHLEDNUTÍ ZA HORKÝM PODZIMEM

JAN MÁJÍČEK

Od září do listopadu proběhla dosud největší série protestních akcí proti vládním asociálním reformám. Pokračovala v tom, co začalo už na podzim loňského roku. Změnilo se od té doby něco?

V pondělí 19. září zahájil ProAlt Měsíc neústupnosti vůči vládním reformám. V rámci této akce byl na náměstí Republiky v Praze umístěn permanentní petiční stan, v němž mohli kolemjdoucí podepsat petice proti důchodové reformě a za referendum o reformách a přijetí zákona o obecném referendu, diskutovat o připravovaných vládních krocích a získat další informační materiály. Během fungování stanu se odehrála také řada debat a diskusí, několik happeningů. Jejich průběh a alespoň některé zážitky z místního čtyřladvacetihodinového provozu popsali Kateřina Krejčová a Lukáš Matoška v předminulém čísle Solidarity. Stan setrval na místě až do 22. října a při jeho obsluze se na mnohahodinových směnách vystřídal na 101 členů a sympatizantů ProAlt. Vysloužil si obstojnou pozornost a na peticích přibýlo značné množství podpisů. Svou roli sehrál také v mobilizaci na demonstraci 22. října, tedy na sobotu před posledním hlasováním o vládních reformách v poslanecké sněmovně. Společně s odbory a dalšími iniciativami se akce zúčastnilo na 3000 lidí.

POLITICKÉ STRANY: ANO ČI NE?

Společnou demonstraci odborů a občanských iniciativ svolanou na 22. října na náměstí Republiky v Praze provázela celá řada organizačních potíží, které hraničily se sabotáží. Příkladem může být trasa pochodu a její zakončení. Původně se měl průvod ubírat z náměstí Republiky přes Staroměstské náměstí, kolem ministerstva financí a nahoru na Malostranské náměstí, kde měl skončit. Jenže tentokrát se Magis-

protestů přinesl neuvěřitelné množství nových členů. V zásadě platí, že co dva dny, to tři noví členové.

To odráží dvě věci. Jednak samozřejmou naštvanost na vládní reformy, jednak to, co ProAlt znamená. Chcete-li protestovat proti vládě, je ProAlt nejlepší platformou. Stal se symbolem protivládního hnutí, a ačkoli organizací a iniciativ působících v protivládním hnutí je celá řada, jdou lidé za ProAltem. Stal se smysluplnou organizací odporu proti vládním reformám.

Hospodářská předpověď na příští rok nevypadá nikterak dobře a v jejím důsledku může dojít k další vlně propouštění. Už tak špatnou sociální situaci mnoha

rodin ještě zhorší další opatření vlády nad rámec již schválených reforem. Vláda se například usnesla, že nebude valorizovat minimální mzdu. Ta byla naposledy valorizována k lednu 2007, od té doby, přestože značně vzrostly životní náklady, se minimální mzda dosud nezvýšila. Osoby pracující za stávající velice nízkou minimální mzdu se tak automaticky ocitají pod hranicí chudoby a jsou odkázány na sociální dávky – vládou od 1. 1. 2012 opět snížené. Stejně tak naprostá neochota vést jakoukoli aktivní politiku zaměstnanosti a zmatenost v tom, jak se postavit ke krizi eurozóny, nechává hospodářství v rukou zájmových skupin, které v podobě

lobbingu budou nekompromisně prosazovat svoje zájmy. Politická reprezentace jim pod „nutným“ zvýšením konkurenceschopnosti předá další části agendy sociálního státu.

Na nás teď záleží, jak velké budou jarní protesty.

Záznamy z akcí během Měsíce neústupnosti a protivládních demonstrací jsou k dispozici na kanálu ProAlt na stránkách youtube (www.youtube.com/TVProAlt).

EGYPTSKÁ REVOLUCE NABÍRÁ NOVÝ DECH

MARK L. THOMAS

▲ Egyptská revoluce nekončí! (zdroj: Socialist Worker)

Nová masivní vlna stávek rozptýlila naději vládnoucí egyptské vojenské Rady (SCAF), že jí listopadové volby do parlamentu umožní obnovit pořádek a stabilitu.

Stávky se zúčastnili zaměstnanci pošty, učitelé, dělníci z cukrovaru, univerzitní pracovníci, řidiči autobusů, letištní personál, lékaři, pracovníci ministerstva zavražďování a mnoho dalších. Jejich základním požadavkem je odstranění institucí Mubarakovy státní mašinérie a zvýšení mezd.

SCAF začala zoufale nabízet řadu ústupků, aby předešla dalším masovým stávkám, a občas v tom byla i úspěšná. Podařilo se jí například předejít stávce 22 000 dělníků obří textilní továrny v al-Kubra Mahalla. Od konce září do poloviny října přesto stávkovalo na půl milionu zaměstnanců. Do boje se vrhla nová uskupení dělníků. Stávka učitelů se stala první celonárodní stávkou od roku 1951. Vlna stávek se přitom rozšířila do měst i vesnic napříč Egyptem.

Miliony Egyptanů zpočátku viděly v armádě garanta revolučních požadavků – odpovídajících mezd, ukončení svévolného zatýkání a soudů, odstranění Mubarakových funkcionářů apod. Sliby však nebyly splněny, a stále proto přibývá lidí, kteří již nehodlají déle vyčkávat. Například v červnu oznámil ministr financí, že minimální mzda byla stanovena na 700 egyptských liber. To se však dosud neuskutečnilo. Mnoho zaměstnanců a dělnických aktivistů přitom požaduje minimální mzdu 1 200 egyptských liber. Jeden z protestů, svolaný stávkujícími učiteli, byl nazván „Období proseb skončilo“.

Sílicí mobilizace zdola také prohlubuje trhliny uvnitř Muslimského bratrstva. Právě učitelé sehráli rozhodující roli ve vzniku a rozvoji této organizace: z jejich řad pochází zakladatel Bratrstva, Hasan al-Banna, a mezi desítkami tisíc stávkujících učitelů, kteří protestovali před úřadem vlády v Káhiře začátkem října, bylo mnoho příznivců Bratrstva.

Ve volbách do lékařských odborů, prvních svobodných za 19 let, ztratilo Muslimské bratrstvo svůj tři desetiletí trvající monopol v národním svazu odborů. Nezávislí kandidáti, podporovaní levicí, se dostali do čela mnoha místních odborových svazů, a to zejména v centrech revoluce, jako je Káhira, Alexandrie, Suez a Ismailia. To vše vytváří tlak na Bratrstvo, aby se více radikalizovalo.

Armáda, či alespoň některé její složky, se tváří v tvář rostoucí hrozbě z nepokojů začala uchylovat k násilí. V říjnu zaútočila na demonstraci převážně koptských křesťanů v Káhiře a začala vůči nim podněcovat sektářské násilí. Tomu padlo za oběť nejméně 23 lidí, což výrazně zradikalizovalo významnou koptskou menšinu. Došlo tím k velkému posunu oproti minulosti, kdy státní útlak vedl křesťany spíše do izolace. Vlna stávek však muslimy a koptské křesťany sjednotila na pracovištích po celém Egyptě. Odbory a dělnické organizace tak představují hlavní oporu koptských křesťanů proti vládou podporovaným sektářským útokům.

Kvůli zhoršující se ekonomické situaci nemůže SCAF dělníkům příliš ustupovat. Ekonomický růst v tomto roce až do června dosáhl jen 1,8 procenta a většina z jeho průběhu připadá na leden, kdy ekonomika rostla tempem 6 procent za rok. V současnosti se ekonomika téměř jistě propadá. Některé odhady přitom uvádějí, že Egypt potřebuje růst tempem 5–7 procent ročně, aby dokázal zaměstnat 700 000 nově přichozích dělníků, jež každoročně přibudou na trhu práce.

Úbytek přímých zahraničních investic a odliv kapitálu navíc značně zhoršily egyptskou platební bilanci, kvůli čemuž se

státní devizové rezervy od září 2010 zmenšily téměř o třetinu. To vyvolává obavy, že případná náhlá krize by mohla ohrozit možnost režimu importovat dostatečné množství základních potravin k nasycení populace – děsivá vyhlídka pro generály. Inflation je stále ještě zhruba na osmi procentech, navíc jen podněcuje volání dělníků po růstu mezd.

Tyto obavy vedou k tomu, že dělali-li SCAF nějaké ústupky, jsou příliš malé a často jen klamně. Bezvýhodná situace vede SCAF k rozpoutávání násilí, jež ovšem současně signalizuje její slabost. Represe povedou jen k další radikalizaci obyvatelstva, aniž by dokázaly potlačit revoluci. Generálové mají bezpochyby strach, že otevřená konfrontace s revolucí

by mohla rozštěpit armádu podle třídních linií. Přesně k tomu totiž začalo docházet již v únoru, a právě to nakonec přimělo generály k sesazení Mubaraku.

Revoluce ještě zdaleka neskončila.

Ze Socialist Review přeložil Vítězslav Lamač.

ZAČÍNÁ PROCES S BRADLEYM MANNINGEM

ŠTĚPÁN LOHR

Americký voják Bradley Manning, obviněný z toho, že předal tajné diplomatické dokumenty serveru Wikileaks, stane 16. prosince poprvé před vojenským soudem. Den před jeho čtyřádvacátými narozeninami tak začne proces, který je smutným dokladem toho, jak americká vláda úzkostlivě tají obsah své zahraniční politiky, jakož i hanebné zločiny, jichž se dopouští její vojáci na zahraničních misích.

Manning je obviněn z více než dvaceti trestných činů, mezi kterými nechybí například neoprávněné nakládání s utajovanými informacemi, ohrožení bezpečnosti státu či napomáhání nepříteli nepřímými prostředky. Za to by mu teoreticky hrozil i trest absolutní, žalobce však tento trest údajně vyžadovat nebude. Reálně mu však hrozí, že stráví zbytek života ve vězení. Cílem tohoto procesu nebude pouze exemplárně potrestat Manninga, ale rovněž získat informace, které by se daly použít proti druhé z hlavních postav celého případu WikiLeaks – Australanu Julianu Assangeovi, o jehož vydání do USA američtí žalobci usilují.

PODMÍNKY VĚZNĚNÍ

Vojín Bradley Manning je vězněn již 18 měsíců a podle dostupných informací byl po většinu této doby vystaven nehumánnímu a ponižujícímu zacházení: byl například nucen spát nahý a bez příkrývky. Podmínky jeho věznění také v mnoha ohledech naplňovaly definice mučení, ať již jde o spánkovou depri-vaci, či o jiné formy psychologického mučení. 250 dní byl Manning držen v malé cele v naprosté izolaci od okolního světa. Podle mnoha psychiatrů je právě dlouhodobá izolace nesmírně krutým druhem mučení, které si ve většině případů vyžádá trvalé následky na duševním zdraví. První dva měsíce od svého zadržení strávil ve vojenské věznici v Kuvajtu, odkud byl v červenci 2010 převezen do věznice na základně americké námořní pěchoty Quantico ve Virginii. Až v dubnu

letošního roku se po intenzivních protestech veřejnosti podmínky jeho věznění mírně zlepšily. Byl převezen do věznice Fort Leavenworth v Kansasu, kde již není držen v režimu „maximum custody“ s přídatkem „prevention of injury“ (POI), ale pouze „medium custody“. Podle informací, zveřejněných Pražskou univerzitní skupinou Amnesty International (PUSA), „POI („prevence zranění“) je režim používaný především pro vězně s psychickými problémy a sklonem k sebe-poškozování. U Manninga nic takového nebylo prokázáno, a je tedy diskutabilní, proč byl pro jeho věznění POI použit.“ V tomto obzvláště restriktivním režimu nesmí zadržený komunikovat s ostatními vězni a je každých 5 minut kontrolován dozorcem. „V cele také nesmí mít polštář, povlečení, osobní věci, pouze jednu knihu či magazín. Přes noc musí vše, mimo spodního prádla, odevzdat dozorcům. Dále mu není dovoleno v cele jakkoli cvičit,“ informuje PUSA.

Ve Fort Leavenworth jsou sice podmínky jeho věznění mírnější, údajně se již například smí stýkat s ostatními zadrženými a smí mít na cele své osobní věci, stále jsou však velmi nestandardní, což potvrdila i návštěva vyšetřovatele OSN Juana Méndeze v tomto zařízení.

COLLATERAL MURDER, BOEING, MONSANTO...

Bradley Manning podle obžaloby předal WikiLeaks zhruba 250 tisíc diplomatických depeší, které odhalují řadu případů korupce amerických diplomatů a skutečnost, že tito diplomaté fungují spíše jako agenti různých amerických a nadnárodních korporací, počínaje zbrojařským gigantom Boeing či farmaceutickými firmami Pfizer a Merck a konče firmou Monsanto, nechvalně proslulou genetickými manipulacemi zemědělských plodin. Kromě těchto depeší bylo zveřejněno také několik videozáznamů leteckých útoků americké armády v Iráku a

▲ Bradley Manning

Afghánistánu. Mezi ty nejvíce šokující patří záběry útoku na několik iráckých civilistů na předměstí Bagdádu z 12. července 2007, vyhledatelného na youtube pod názvem „Collateral Murder“, nebo záznam takzvaného Granaiského masakru, při kterém bylo v afghánské vesnici Granai následkem útoku bojového letounu zabito až 145 civilistů, mezi nimiž bylo 93 dětí.

Pokud je tedy Manning opravdu tím, kdo předal tyto dokumenty WikiLeaks, umožnil mnoha milionům lidí vidět pravou tvář války, která rozhodně není tak hrdinská, jak se nám americká vláda snaží tvrdit. To, že nyní Manning čelí obvinění z napomáhání nepříteli, znamená, že pro americkou vládu je v tuto chvíli hlavním nepřítelem samotná americká veřejnost.

Bradley Manning byl v říjnu svými příznivci nominován na Nobelovu cenu míru, což se jeví jako obzvláště pikantní s ohledem na to, že v roce 2009 tuto cenu získal Barack Obama, a to „za výjimečné úsilí o posílení mezinárodní diplomacie a spolupráce mezi národy“. Tentýž Barack Obama, který nyní Manningovo nezákonné věznění schvaluje a navíc předjímá výrok soudu, když lakonicky říká „Manning porušil zákon...“

PALESTINŠTÍ „SVOBODNÍ JEZDCI“ ZATČENÍ V AUTOBUSE NA CESTĚ DO JERUZALÉMA

JOEL GREENBERG

▲ Jedna z demonstrací na podporu Palestiny v Londýně (zdroj: Socialist Worker)

KONTROLNÍ STANOVISŤE HIZMA, Západní břeh – Šest palestinských aktivistů, kteří svou nenásilnou taktikou připomínají americké hnutí za lidská práva, nastoupilo do autobusové linky spojující židovské osady na západním břehu s Jeruzalémem. V momentě, kdy se aktivisté pokusili přejet na předměstí přes izraelské kontrolní stanoviště, byli okamžitě zatčeni.

Členové skupiny, která je součástí sítě nezávislých aktivistů na západním břehu, se sami nazývají „svobodní jezdci“. Vypůjčují si tak jméno od občanskoprávních aktivistů, kteří v šedesátých letech minulého století protestovali proti segregaci na mezistátních autobusových spojích v USA, a kteří byli proto i napadáni násilnými davy.

Palestinští aktivisté prohlásili, že požadují právo na svobodné cestování do Jeruzaléma, do kterého ze západního břehu Izrael omezil přístup, a zároveň také protestují proti autobusovým společnostem provozujícím spoje, jež slouží židovským osadníkům. Izrael zpřísnil Palestincům omezení ke vstupu do Jeruzaléma poté, co se roku 2000 ve městě odehrála násilná série sebevražedných bombových útoků.

„Využíváme občanské neposlušnosti k narušení statu quo,“ říká Fadi Quran, jeden z aktivistů, před nástupem do autobusu provozovaným izraelskou společností Egged. Má šátek na hlavě a přes ramena, na sobě tričko s nápisem

„Můžeme zvítězit“.

„Jako součást našeho boje za svobodu, právo a důstojnost požadujeme, abychom se mohli pohybovat volně po našich silnicích, po naší vlastní zemi, včetně práva cestovat do Jeruzaléma,“ říká prohlášení, které přečetl mluvčí aktivistů Hurriyah Ziada. Skupina se musela vydat k autobusové zastávce po vedlejších silnicích, aby se vyhnula kontrolním stanovištím armády.

Na kontrolní stanici Hizma, která se nachází na severním okraji Jeruzaléma, nastoupila do autobusu izraelská policie, aby zkontrolovala osobní doklady, a zeptala se Palestince Badia Dweika z Hebronu, zda má povolení ke vstupu do Jeruzaléma.

„Proč se nezeptáte osadníků, zda mají povolení?“ odpověděl Dweik, odkazující na izraelské cestující. „Je to mé právo jet autobusem. To je rasismus. Jsem jako oni.“

„Bez povolení žádný vstup,“ odvětila vojenská policistka, načež Dweik odmítl vystoupit z autobusu. Skupina důstojníků se ho pokusila odtáhnout ven, ale Dweik odkulhával úzkou uličkou ke vchodu a mařil počáteční pokus ho zatknout.

Nadim Sharabati z Hebronu, která seděla vedle Dweika, bylo také řečeno, aby vystoupila z autobusu. „Požadujete také povolení od usedlíků, kteří přicházejí do této oblasti?“ zeptala se. Policista stroze odpověděl: „Tak zní zákony.“

„To jsou rasistické zákony,“ řekla Sha-

rabati. „Povězte mi, není toto rasistická diskriminace mezi mnou a osadníky?“

Po chvíli nastoupil do autobusu větší kontingent policistů a táhl aktivisty ven. Ti byli následně zatčeni pro pokus o vstup do Jeruzaléma bez povolení.

Autobusový protest, o kterém organizátoři řekli, že by měl být následován dalšími, vyvolal mezi židovskými cestujícími odezvy, které se pohybovaly na škále od netečnosti až po nepřátelskost.

„Teroristé,“ spontánně vykřikl jeden muž.

Esther Cohen z osady Maaleh Levo-nah sdělila, že povolit vstup Palestincům do izraelských autobusů na západním břehu by přineslo bezpečnostní riziko, a bojí se, že by se někdo mohl odhodlat provést útok na židovské osady. Poťukávala prstem na neprůstřelná okna obrněného autobusu a prohlásila: „Až budeme moci jezdit běžným autobusem, pak také budou moci i oni [Palestinci] nastoupit.“

Muž jménem Hananel, jenž sledoval aktivisty a zástup žurnalistů shromážděných okolo autobusové zastávky blízko jeho osady, se svěřil, že Palestinci by měli jezdit svými vlastními autobusy, a dodal: „Toto je přece židovský stát.“

Z The Washington Post vybral a přeložil Tomáš Korda.

▲ zdroj: ism-czech.org

PETROHRADSKÝ PARLAMENT PROTI „GAY-PROPAGANDĚ“

ŠTĚPÁN LOHR

Petrohradský zákonodárny sbor schválil 16. listopadu v prvním čtení návrh zákona oficiálně namířeného proti „veřejné propagaci homosexuality, bisexuality, transexuality a pedofilie (!)“, který ale v praxi znamená krok zpět do nedávné doby, kdy homosexualita byla trestná. Po přijetí tohoto zákona bude každý, kdo veřejně projeví svou homo-, bi- nebo transexualitu, moci být potrestán pokutou od 1000 do 3000 rublů (asi 600 až 1800 Kč). V případě, kdy se podobně proviní právnická osoba, může pokuta činit až 50 000 rublů (cca 30 000 Kč). Výše pokut se během projednávání ještě může změnit; pokud k tomu ale dojde, bude to zcela jistě směrem nahoru. Tresty vážnější než pokuty naštěstí nemá lokální parlament pravomoc přijmout – takovou pravomoc má pouze federální zákonodárny orgán. Při současném rozložení politických sil v dumě není však ani toto v blízké budoucnosti vyloučeno.

Jak odpůrci tohoto zákona zdůrazňují, v jeho návrhu není definováno, co všechno lze pod „propagaci“ zahrnout. Domnívají se tak, že jediným smyslem tohoto zákona je pronásledovat LGBT komunitu. Zákon sice musí ještě projít dvěma čteními, avšak vzhledem k tomu, že pro něj v prvním čtení hlasovalo 27 z 29 přítomných poslanců (jeden

byl proti a jeden se zdržel), nebudou s jeho schválením velké problémy. Navrhovatel zákona Vitalij Milonov, zvolený za Putinovu nacionálně-šovinistickou stranu Jednotné Rusko, obhajuje návrh tím, že má údajně „snížit popularitu sexuálních úchylek, která negativně působí na naše děti“, a zároveň se důrazně ohrazuje proti tvrzení, že tento zákon povede k postupné rekriminalizaci menšinových sexuálních orientací.

Přesně k tomu však podle aktivistky Poliny Savčenko z ruské LGBT organizace ComingOut zmíněný zákon povede. „Tento zákon je tak absurdní – jak co se týče právní logiky, tak z hlediska zdravého rozumu. Co je jeho cílem? Je zřejmé, že přijetí tohoto zákona značně omezí aktivity LGBT organizací“, říká a dodává, že tento zákon zároveň hrubě manipuluje veřejným míněním, když hází do jednoho pytle homosexualitu, biseexualitu a transexualitu s pedofilními zločiny, a dává je tak v podstatě na stejnou úroveň.

Druhé největší ruské město však není jediným, které připravuje podobný zákon. Prakticky stejný zákon začali projednávat jen o dva dny později také moskevští zákonodárci a téměř stejné zákony platí již několik let v dalších dvou ruských oblastech – v Archangelské oblasti v polární části evropského Ruska a Rjazaňské oblasti nedaleko Moskvy.

Proti projednávání zákona protestovali lidé jak v Petrohradu, tak v Moskvě. Protestující se však nevyhnuli šikaně ze strany ruské policie: někteří z nich byli na několik hodin zadrženi. Země se tak rychle vrací do minulosti, kdy byla homosexualita trestným činem (oficiálně byla dekriminalizována až v roce 1993). Homofobní postoje v ruské společnosti ve velké míře přetrvávají, na čemž má neoddiskutovatelnou „zásluhu“ především tradičně velmi netolerantní pravoslavná církev, ale přispívají k tomu i populističtí politici, kteří toto téma, podobně jako téma imigrace či nebezpečí kavkazského terorismu, rádi využívají zejména v průběhu předvolebních kampaní. Není proto divu, že Rusko je jednou ze zemí s nejvyšším počtem případů násilí z nenávisti, a jsou to právě homofobně motivované útoky, které na tom mají značný podíl. K velkým násilnostem proti členům a přátelům LGBT komunity došlo například v květnu letošního roku v Moskvě během festivalu Moscow Pride.

Podle průzkumu provedeného americkým institutem National Opinion Research Center je Rusko jednou ze čtyř zemí, kde se tolerance veřejnosti k homosexualitě za poslední léta zmenšila. Tato zpráva je o to smutnější, že mezi těmito zeměmi figuruje také Česká republika.

NEJVĚTŠÍ STÁVKA V BRITÁNII OD ROKU 1926

ADAM BARTOŠ

V Británii byla v noci na 30. listopad započata celodenní stávka historického významu. Šlo o největší stávkovou akci od roku 1926. Zúčastnilo se jí přes dva a půl milionu lidí. 30 odborových centrál organizovalo na 1000 demonstrací napříč celou Británií. Přes půl milionu lidí se zúčastnilo pochodů, včetně 10 000 v Dundee, 20 000 v Bristolu a 50 000 v Londýně. Řetězy stávkujících byly pevné a početné, stávkující projevovali zápal a odhodlání. Zapojili se pracující a sympatizanti napříč všemi profesemi – od hrobníků až po podiatry (odborníky pečující o chodidla). Studenti univerzity v Bradfordu přinášeli občerstvení svým stávkujícím profesorům. „Pomáhali jste nám bojovat za naše studentská práva, a proto vám teď

pomáháme bojovat za vaše penze. Váš boj je i náš boj,“ vyjádřili se studenti Piersa a Milana. Očekávání zdaleka předčila i účast na stávce ve Skotsku (300 tisíc zaměstnanců) a Walesu (170 tisíc).

Protestující kritizují zejména vládní platovou politiku a plány rozsáhlého propouštění. Četné výhrady mají i k navrhovanému pojetí důchodové reformy. Současná britská vláda tvořená konzervativci a liberálními demokraty ohlásila zmrazení platů na dva roky, což povede k poklesu reálných mezd.

Média zasažená panikou se týdný dopředu snažila stávku ignorovat nebo vylučovat její možnost. Po vypuknutí stávky začala s očerňováním stávkujících a bagatelizací protestů.

O NEOLIBERÁLNÍM KLYSTÝRU VYSOKÝCH ŠKOL: ROZHOVOR SE STANISLAVEM ŠTECHEM

RICHARD CISLER, JAN GRUBER, MARTA HARASIMOWICZ

Nашe první otázka směřuje k tomu, jestli české vysoké školství vůbec potřebuje reformu. Ve věcném záměru zákona o vysokých školách se argumentuje tím, že veřejnost je dlouhodobě nespokojena, že VŠ a jejich instituce jsou zkorumpované, že právní systém je zastaralý. Jak se na to díváte?

Můj názor, a zdaleka v něm nejsem ojedinelý, je, že žádnou reformu v pravém slova smyslu nepotřebujeme. Tvrdím, že nepotřebujeme žádný nový zákon – a rozhodně ne tak radikální, jak je navrhován ministerstvem. Situace není taková, jak ji prezentuje vláda. Připouštím, že stav, který vznikl v posledních letech, vyžaduje korekci některých částí současného zákona. Dlouholetým omiláním tvrzení, že školství reformu potřebuje a že je veřejnost nespokojená, se z toho stalo klišé, které se ukotvilo zejména v hlavách lidí, kteří nemají možnost zblízka sledovat situaci. Tito lidé potom mohou mít pocit, že když se všechno musí reformovat, tak vysoké školy taky. Ano, existuje určitá část veřejnosti – řekl bych, že jsou to hlavně představitelé podnikatelsko-průmyslové lobby –, která by si přála a určitě i potřebovala, aby VŠ fungovaly jinak. A mohl bych říci i jak, ale to asi nebylo podstatou této otázky. Kritičtí k současným vysokým školám jsou taky pravcovi stoupenci ideologie trhu bez omezení.

Často se argumentuje případem plzeňských práv či nekalými praktikami při získávání diplomů. Není to jenom kupování diplomů, ale také odjíždění našich docentů na východ a získávání laciných titulů. Tyto kauzy na veřejnost působí. Reforma tohle odstraní, nebo naopak posílí?

Tato reforma tohle určitě neodstraní. Reforma zkodifikuje to, co se teď tak „pracně“ řeší. Udělá ze vzdělání zboží, abych replikoval název jedné protestní skupiny. Komodifikace vzdělání znamená, že všechno bude mít svou přesně vy kalkulovatelnou cenu. A – kdybych se zamyslel filozoficky – udělá ze vzdělání něco, co může měnit vlastníka. Marcel Mauss, francouzský kulturní antropolog a etnolog, definuje a odlišuje ekonomie založené na tržní směně a na daru. Podstatné je, že v tom prvním typu jde vlastně všechno od sebe oddělit, všechno lze zaměňovat za nějakou směnnou hodnotu a všechno může měnit majitele. Ekonomiku daru (která mimochodem funguje i všude tam, kde se

jedná o intelektuální entitu – něco, co se i po předání nadále sdílí) nemůžete nikdy převést na tržní vztah. Když to uděláte, nastává parodie onoho předmětu společenské transakce a redukce toho, co znamenalo jeho původní bohatost. Vzdělání si tedy nelze koupit – jen diplom nebo titul, když se pro to ovšem vytvoří podmínky. Dosud to jde jen za cenu významného porušování zákona, předpisů i etosu akademické instituce.

Plzeňská kauza nám říká několik věcí. Byla to nakonec akreditační komise, která upozorňovala – a včas upozorňovala –, že se tam děje něco, co není v pořádku. A byla to politická reprezentace (ta, jež by podle nového zákona měla jmenovat rozhodující instanci vysoké školy, tj. správní rady), která to držela v šuplíku. To je první věc. Druhá záležitost: ano, všechny možné transakce, které ze vzdělání dělají komoditu už dneska (umožňují získat laciné tituly na nekvalitních školách a podobně), poukazují na to, že současný zákon potřebuje korekce a drobné úpravy. Musí přece existovat možnost kontroly toho, kdo, kde a jakým způsobem působí. My jsme donedávna nemohli ani pořádně sečíst to, že nějaký profesor garantuje něco na pěti školách a bere za to peníze. Takže skutečně: nebylo všechno v pořádku, ale to je věc úpravy existujících předpisů: úpravy pravomoci akreditační komise či jejího posílení. Akreditační komise dělá za peníze, které v současnosti dostává, obrovský kus práce. A místo toho se řekne: není to dost výkonné, my to zrušíme a založíme agenturu, která bude placená (navíc ji bude platit stát jen za první hodnocení a potom vždycky vysoké školy samy). Kauza plzeňských práv odhalila jenom to, že politici nejednali, jak měli,

a akreditační komise neměla sílu, jakou by měla mít. A odhalila to, co by bylo potřeba upravit v současném právním řešení, aby se takové věci neděly. Ovšem místo toho reagujeme způsobem, který se dá přirovnat k situaci: selhalo nám něco v demokracii, tak zavedeme diktaturu.

Mluvili jsme o komodifikaci vzdělání, posílení vlivu soukromých subjektů a politiků. Co považujete za nejkritičtější bod VZZ?

Nechci, aby to vyznělo pateticky. Redukce kompetencí samosprávných orgánů, přenastavení vztahů mezi správními radami (které nejsou vlastně jen radami, ale jejich kompetence bude daleko širší) a akademickými senáty, úprava funkcí senátů, významná změna funkce a kompetence rektora (která bude způsobena tím, že už nebude volen akademickým senátem, ale vybírán radou na základě výběrového řízení) – to všechno pro mě spadá do jednoho balíčku.

Nechám-li stranou několik dalších důležitých problémů, je to vlastně jednoduchá věc. Celá akademická participativní kultura: to, co prožíváme s ne vždy úplně funkčními, hádajícími se senáty, vysvětlováním další a další generaci studentů, že nějaký mechanismus funguje (oni to často nechápou a brzdí, vytváří si zájmové skupiny v senátech), to všechno tvoří podstatnou část akademické demokracie. Studenti se přece proměňují a s každou novou generací musíme tento proces absolvovat. Nejde to vyřešit tak, že jmenujeme manažera a nebudeme se jimi zabývat – ať si řeší kvalitu jídla v menze, studentské klubovny a tak dále. Tím zničíme něco podstatného, co se nazývá academic leadership a academic scholarship. Academic scholar-

ship je anglický výraz, jenž označuje široce chápanou akademickou kulturu, která je založena právě na střetávání, vyjednávání. Na tom, že rektor je odpovědný senátu nebo že senát fakulty může navrhnout děkana rektorovi k odvolání. To všechno – i to, že to nejde tak snadno – patří do té kultury.

Samozřejmě to bývá těžké, jsou tam rigidní struktury a jakási setrvačnost. To souvisí s tím, jaká je de facto logika činnosti, které tyto instituce reprezentují. Ona temporalita, když přemýšlím, bádám, experimentuji, je jiná, než když člověk řídí například bramborárnu. Některé věci jsou vidět v delším horizontu. Ty překážky při odvolání děkana jsou tam možná správně. Reprezentují širokou tradici. Jakmile zrušíte tu akademickou kulturu – osekáním kompetencí senátů a hlavně odstraněním nebo téměř odstraněním studentů ze samosprávy – vychylíte rovnováhu tohoto tělesa. A vychylíte ji ve prospěch nějakého manažerského direktivního řízení, kde velkou část osob rozhodujících o provozu a funkcích školy jmenuje přímo ministr. Tito lidé budou vybírat rektora, který, takto zvolený, nebude moci jednat jinak, než že do svého týmu vybere zase manažery. A tito budou věci prosazovat způsobem, který logicky odpovídá tomu, kdo jsou a za co tam byli vybráni. To znamená, že budou uvažovat v rámci pololetní, roční bilance, nakladů a zisků. A teď někdo například řekne: nechme ještě žít tu indonesistiku, počkejme pět, sedm let, teď se tam rodí nadějně prostředí, je tam šikovný doktorand. Jenže oni to ze svých pozic nebudou moci akceptovat. To jsou ty dvě logiky, které k sobě nepatří. Proto si myslím, že postižení samosprávy je klíčovým problémem.

Na demonstraci 17. listopadu jste se nechal slyšet, že české vysoké školství čeká „neoliberální klystýr“. Mají tyto vysokoškolské reformy nějaký vztah k ostatním reformním krokům, které připravuje vláda?

Bezesporu, neoliberální klystýr už nastal. Je samozřejmě čitelnější v případě důchodové reformy, která už prošla, a v případě zdravotnictví. A pokud jde o školství, byl nastartován jistý pokus, který vidíme ve věcných záměrech zákonů (pozn. aut.: věcný záměr zákona o vysokých školách a věcný záměr zákona o finanční pomoci studentům).

V čem spočívá ten klystýr? Jeho cílem je odčerpat prostředky, které jdou z veřejných rozpočtů na zdravotní péči, sociální zajištění, vzdělávání apod., na financování toho, co je ve veřejném zájmu. Ty jdou do rukou privátních skupin. A to se děje několika cestami, které jsou známé a odehrály se v těch oblastech, o nichž jsem už mluvil. A my pozorujeme snahu, aby se to samé odehrálo i v oblasti vysokého školství.

První příklad je na stole. Jestliže máme ze strany státu méně a méně prostředků na vzdělávací činnost – a ty poklesy už jsou významné, vzhledem k rostoucímu počtu studentů a při našich rostoucích výkonech –, někdo nám předhodí pro manažery lákavou myšlenku: tak si vyber školný, když každé student zaplatí dvacet tisíc korun, spočti si, kolik dohromady tady na univerzitě vybereš. Skutečně to není úplně malá suma. A vzniká pokušení. Naštěstí máme takové vedení univerzity a takového rektora, kteří školné v současné situaci razantně odmítají a bojují za to, aby se naopak zvýšily státní finanční příspěvky.

Univerzity dlouho váhaly, protože pro některé fakulty by mohl být další zdroj financování dokonce rozvojový, ale už neuvažovaly o možných důsledcích. Já jsem od samého začátku odpůrcem školného – z principu. Pro mě hraje hlavní roli v přeměně akademické samosprávné kultury na manažerskou. Protože školné z vás nakonec dělá klienta – osobu, která de facto může reklamovat zboží ve smyslu: tak už jsem tady potřeť, tak mi tu zkoušku dejte, dopřič. Z toho důvodu je školné nepřijatelné.

Neoliberální klystýr, nebo spíš jeho uvědomění, nastane tehdy, když všechny ty věci propojíte (zřízení funkčních míst docentů a profesorů, zavedení správních rad a školného). Najednou zjistíte, že je nemůžeme brát izolovaně, že je to stále o obecných principech.

A klystýr je to proto, že vysoké školy nejprve necháme vyhladovět a prokážeme jejich nefunkčnost. V druhém kroku dosadíme dynamické manažery a necháme studenty platit. A jsme opět u toho. Máme obraz, který platí i ve všech ostatních oblastech společenského života.

Jak jste dospěl k rozhodnutí, že budete aktivně vystupovat ve veřejném prostoru a bojovat proti neoliberálním reformám?

U mě je to vcelku jedinečný případ. Já jsem se k tomu dostal spíše na intelektuálním základu, přes své kontakty v zahraničí. To byla moje výhoda. Očekával jsem nástup neoliberalismu už od poloviny 90. let. Od roku 2004 reprezentuji ČR v OECD v programu řízení vysokého školství. Tam jsem měl mnohé velmi napjaté spory s řadou lidí, například proti projektu měření přidané hodnoty školních výsledků na vysokých školách. První texty proti důsledkům neoliberalismu na ZŠ a SŠ jsem publikoval někdy v roce 2005.

Přestože jsem byl trochu osamocen, někdy vysmíván a nepochopen kolegy před 6–7 lety, co to blábolím a všude píšu o neoliberalismu, teď jsem v situaci, která je pro mě hořkou satisfakcí. Protože stejní lidé, kteří se dříve divili, teď vystupují, píší články...

Sociálně-materiální podmínky toho,

abychom onu kritiku pochopili, se naplnily asi kolem roku 2006–2007, spolu s veřejnou debatou nad Bílou knihou.

Vidíte možnost zastavení reform?

Bude to velmi obtížné. Jedině obrovská nátlaková akce, která získá na svou stranu drtivou většinu studentů a velkou část akademické obce učitelské má šanci na úspěch. A jediné taková akce, která se bude odvolávat na zahraniční zkušenosti, bude je propojovat, ukazovat, že existují jiné cesty. Je třeba se podívat na výchozí paradigma a na příklady z ciziny, především ze severovýchodních zemí. Určitě tam není divoký, neregulovaný neoliberalismus, naopak, funguje tam určitá míra přerozdělování. Přitom jsou to země, které relativně nejméně strádají tou takzvanou krizí. Nejde tuto cestu ukazovat jako bezproblémovou, ale tyto státy se právě v této situaci rozhodly přidávat na vzdělávání – zvlášť na vysoké školy.

Zatím se bohužel takové debaty v Čechách nevedou. Pokud diskutujeme, nejčastěji se používají argumenty, jako je záchrana kultury, emancipační efekt školství, kultivace osobnosti... No, dobře, ale je potřeba ty diskuse posunout dál.

Vidíte možnost mobilizace studentů? Zatím se zdá, že se k reformám vysokých škol příliš nevyjadřují.

No, moc ne. Já pořád věřím, že se zlepšíme my, že uděláme nějaké osvětové akce, shromáždění přímo na akademické půdě – a už se vykašleme na to, že to je vstup politiky na akademickou půdu, protože se nás to týká a patří to sem. Musíme naopak politizovat studentskou obec. To je kritika do našich řad, do řad pedagogů. My to musíme rozjet a myslím si, že se to může podařit. Že se mění nálady. Třeba na mojí katedře mě studenti požádali, jestli bychom mohli příští týden udělat nějakou politickou debatu – že by si rádi objasnili situaci ve vysokém školství a obecně politickou a že by chtěli slyšet, co jí říkám. Je to poprvé po 22 letech.

To je ono, to je třeba udělat. Mobilizovat lidi a ukazovat, jak to všechno souvisí. Pak se dá taky jinak jednat s představiteli moci.

A není to pouze Váš osobní pocit? Nebo se podobná nálada projevuje i mezi reprezentacemi jednotlivých škol?

To druhé. Právě přicházím z akademického senátu a jsem překvapen. Začínají se šířit názory, že jsme pořád moc měkkí. Takže bych řekl, že jsme skoro v situaci, kdy musíme brzdit. Protože nejsme připraveni. Musíme přesně vědět, co chceme: jak má vypadat diferencovaný systém, jak chceme upravit zákon. A musí na tom být konsensus. Ale na druhou stranu „hlas ulice“ také potřebujeme – je třeba, abychom měli viditelnou podporu, abychom byli slyšet. Obojí musí být sladěno.

Vezmeme-li v úvahu, že MŠMT ignoruje legislativní proces, když nedodalo

včas věcný záměr zákona o finanční pomoci studentů oběma reprezentacím vysokých škol, nemyslíte si, že budou ignorovat i univerzity, které v legislativním procesu ani nejsou?

No, myslím si, že legislativní proces je nastaven tak, že především nám tam vzniká čas pro přípravu takové akce. Teď se VZZ odevzdal, naše připomínky odejdou 8. 12., a to v životě do 31. 12. nestihnou zpracovat. Navíc samotný tento materiál je nezpracovatelný pro legislativní radu vlády. Oni to pravděpodobně nějak zbastlí, jak se jim zamane, a upraví to bez dohody s akademickými obcemi. V době od podání do představení paragrafované verze nám vzniká prostor, abychom vyvíjeli systematický tlak. Musíme vznést tvrdé připomínky: Rada vysokých škol, Česká konference rektorů, Univerzita Karlova. Prostě: věcné, tvrdé, detailní. Je třeba ostře a hlasitě říci NE připravované reformě.

Vidíte nějakou souvislost mezi neoliberálními reformami a konzervativní rétorikou, kterou Dobeš reprezentuje? Prý nemáme dobré výsledky v mezinárodních žebříčcích kvůli nedostatečné hrdosti na naši vlast.

Myslím si, že tohle jde vždycky ruku v ruce, protože krize vzniká z toho, že se obohacují stále menší skupiny lidí na úkor většiny. A když je svět globální a virtualizovaný, stává se neviditelným, že je ve skutečnosti světem konkrétních ekonomických vazeb.

A tak vzniká jakási protiváha působící jako záchytná kotva nacionalismu a „starých dobrých tradičních (našich) hodnot“. A bohužel to asi skončí v tvrdě etnickém konfliktu. Jsem přesvědčen, že nakonec to bohužel bude o „krvi a zemi“. Často je také nacionalismus spojen s tím nejpokleslejším konzervatismem, který je podle mě nutným doprovodem neoliberalismu. Bátora a Dobeš jsou nejsprostší karikaturou tohoto trendu, který samozřejmě můžeme vidět i jinde, například ve Francii, v Německu, v Řecku. Představuje touhu po nějakém návratu k minulosti, kdy bylo ještě dobře. Takže si myslím, že ta souvislost existuje.

A otázka výchovy k národní hrdosti?

To je naroubované naprosto uměle. Výchova k vlastenectví – to je dneska prostě neaktuální. Existoval ohledně toho sociální konsensus podpořený ve filosofii, sociologii nebo v pedagogice, ale někdy na přelomu 19. a 20. století a pak za první republiky. Myslím si, že tady to má chvíli fungovat jako berlička v situaci neoliberálního ohrožení, ale nedovedu si představit, že by to mohlo uspět ve školách. Podívejme se na naprosto spontánní reakce některých učitelů. A jedná se spíš o špičku ledovce, než že by byli výjimkou.

Nakoulsi jste otázku alternativ. Máte nějakou vizi, jak by měla vypadat role univerzity v 21. století?

Samozřejmě je třeba odlišit pravou univerzitu, abych tak řekl, od ostatních typů

vysokých škol. Musí skutečně dojít k diferenciaci. Univerzit v této zemi vlastně bude zřejmě relativně málo. Těch velkých, významných, které nazýváme výzkumnými, bude ještě méně. Ale ty musí být řízeny a financovány jiným způsobem než menší bakalářské, profesně zaměřené školy. Dovedu si představit určité ústupky ve sféře řízení a financování. Aby to vedlo například k tomu, že se UK nebude muset vrhat do bakalářských studií, zejména profesních – aby se UK nemusela věnovat vzdělávání někoho pro management v celoživotním vzdělávání. Proč by to měla dělat UK? Necht' nám dají peníze skutečně na to, v čem jsme skvělí, ať to ještě podpoříme a posilíme. Necht' ale zároveň i ta škola na Vysočině dostane své. A nepředstírá vysokou vědu, nepokouší se o sepsání výzkumných projektů, když na to nemá podmínky. Proč tohle musí dělat? Tady to je jeden z momentů diferenciaci, na kterém se leccos už odpracovalo a existuje i shoda mnoha relevantních lidí na ministerstvu. Ale to je jen jedna z alternativ. Pak je třeba říct, mluvíme-li o té pravé, výzkumné univerzitě, že ta stará idea univerzity se nepřežila. Ta platí dál a je potřeba, abychom se jí řídili tak, jak to fungovalo v těch dobrých letech akademických svobod. Ale jsem přesvědčen, že pokud budeme spolupracovat, budeme schopni připravit pozitivní alternativy pro oba typy vysokých škol, včetně odlišných modelů financování.

MŠMT: APOCALYPSE NOW!

RICHARD CISLER, JAN GRUBER, MARTA HARASIMOWICZ

„Nový vysokoškolský zákon je nezbytný, protože stávající legislativní úprava, uspořádání vysokých škol a také formy kontroly kvality neodpovídají současným požadavkům na řízení vysokých škol podle zásad efektivnosti a účelnosti. Cílem reformy vysokého školství, která je jednou z pěti priorit vlády, je zajištění mezinárodní konkurenceschopnosti vysokých škol, zajištění kvality a optimalizace jejich počtu a struktury,“ uvedlo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále jen MŠMT) v tiskové zprávě při představení základních principů reformy vysokého školství. Pojdme se podívat, co se pod rouškou těchto „lábivých“ slov ve skutečnosti skrývá.

Pracovní návrh věcného záměru zákona o vysokých školách (dále jen VZZ), jakožto hlavní dokument připravovaných reform, byl představen na počátku roku 2011, aniž by před tím proběhla jakákoliv ideová debata s širší akademickou veřej-

ností. Ministerstvo začalo naprosto nepodložené a nekonceptně zavádět neoliberální reformy, aniž by bylo schopno vysvětlit, k čemu je vysoké školy potřebují. Omezilo se pouze na neustálé vykreslování vysokých škol jako zastaralých a neefektivních institucí.

MANAŽERSKÉ ŘÍZENÍ

Nejrazantněji se reforma projeví na úrovni organizace a samosprávy vysokých škol. Zásadním správním orgánem se stane nově zřízená Rada vysoké školy, jejíž funkční období bude stanoveno na šest let. Mezi povinnosti Rady vysoké školy patří schvalování statutu (základní právní dokument vymezující cíle a orgány VŠ), dlouhodobého záměru a rozpočtu vysoké školy. Zároveň bude na základě výběrového řízení navrhopvat rektora, kterého poté jmenuje prezident.

Členy Rady bude jmenovat ministr školství. Počet členů upravuje statut

vysoké školy, přičemž jedna třetina bude jmenována na návrh rektora (zde hrozí, jak píše Jan Chromý, „potenciální střet zájmů, jelikož kandidáta na rektora navrhuje prezidentovi právě tato rada“), druhá třetina na návrh akademického senátu a poslední třetina bude ponechána libovůli ministra, který přihlédne k „reprezentaci relevantních společenských zájmů“. V návrhu je uvedeno, že členství v Radě bude nekompatibilní s členstvím v akademické obci té dané školy. To znamená, že například pedagog nebo student nebude mít možnost stát se členem Rady, a účastnit se tak zásadního rozhodování o chodu své školy. Zároveň je však požadováno, aby třetinu členů tvořili zaměstnanci vysoké školy. Tento zdánlivý paradox je podle nás snadno překlenutelný vědomím toho, že vysoké školy oplývají velkou řadou zaměstnanců, kteří s výukou a výzkumem nemají žádnou zkušenost, od vrátných až po finanční poradce. Můžeme jenom doufat,

že se jedná o návrat starého egalitářského snu o uklízečkách ve vedení fabriky...

Akademický senát, který je důležitou složkou vysokoškolské samosprávy, je ve VZZ vymezen pouze jako poradní a kontrolní orgán, který se vyjadřuje k návrhu rozpočtu. V případě, že vysoká škola nezřizuje vědeckou radu, bude mít akademický senát za povinnost schvalovat studijní programy. Počet členů bude určen typem vysoké školy, studentům však připadne maximálně třetina křesel, což je znatelná ztráta pravomocí oproti současnému stavu, kdy jim může patřit až polovina senátu.

Fakulty, tedy oborově vymezené části univerzity, v současné době oplývají samostatností a řadou práv (např. tvorba programů, zřizování pracovních vztahů atp.) nejsou v návrhu právně ukotveny. Možnost zřizovat fakulty má být zákonem vyhrazena vysokým školám univerzitního typu, čímž se myslí vysoká škola zajišťující doktorské studijní programy. Zároveň návrh předpokládá, že fakulty mohou být kdykoliv zrušeny mrknutím manažerova nebo ministra oka.

Dalším orgánem, který bude zákonem přináležet pouze univerzitě, bude vědecká, nebo umělecká rada. Ta má „schvalovat studijní programy a pravidla a výsledky vnitřního hodnocení jejich kvality, schvalovat strategické záměry a vlastní hodnocení vysoké školy v oblasti vzdělávacích, vědeckých nebo uměleckých činností.“ Členy vědecké (umělecké) rady na návrh akademického senátu jmenuje rektor, třetina (a u výzkumné univerzity dokonce polovina) však musí být vytvořena zástupci odborníků mimo akademickou obec. Co však pojmem „odborníka mimo akademickou obec“ MŠMT chápe, je záhadou. S velkou pravděpodobností se dočkáme toho, že firemní filosof Škodovky bude radit akademikům ve scholastickém sporu o univerzálie. Novinkou bude také to, že se už nebudou akreditovat jednotlivé obory zvlášť, nýbrž zákon zavede institucionální akreditaci pro celou vysokou školu, a to zpravidla na 10 let. Akreditace bude udělena na základě podmínek vypracovaných nově zřízeným správním orgánem, Národní akreditační agenturou. Vrcholným orgánem agentury bude akreditační komise, jejíž členy bude jmenovat ministerstvo na dobu 6 let. Mezi další povinnosti agentury bude patřit rozhodování ve „správním řízení o akreditaci vysoké školy nebo jejím omezení“.

Hodnocení kvality vysokých škol, určující pro udělení a prodloužení akreditace, bude dvojí: škola bude mít povinnost pravidelně „hodnotit funkčnost vnitřního systému zajišťování kvality“ na základě zatím blíže neupřesněného, zákonem určeného

kritéria a jednou za pět let si bude muset zažádat o vnější hodnocení, které zajistí ministerstvem pověřená hodnotící organizace z řad právnických osob členských států Evropské unie. Hodnotící organizace bude placena ze státního rozpočtu, ale část nákladů bude muset hradit i vysoká škola. Ministerstvo tak přísně dodržuje neolibérální dikci odlévání peněz ze státního rozpočtu do soukromých rukou. Efektivnost takého systému je dost pochybná, hodnotící firmy se spíše než o kvalitu vysokých škol budou starat o to, aby jim neušly zisky. Navíc se tak vytváří prostor pro další rozvoj korupce.

Další „inovací“, s níž přichází reforma vysokých škol, je zřízení tzv. funkčních míst docentů a profesorů, garantů jednotlivých oborů. Ti budou jmenováni na základě výběrového řízení, přičemž docentem se bude moci stát magistr, doktor nebo dřívější docent, profesorem pak jenom docent. Místa budou přiznávána nejprve na dobu určitou, ale napodruhé již na dobu neurčitou. Je tu ovšem mnohem svízelnější problém, na který jako jeden z prvních upozornil Jan Chromý. Aby stát nečelil žalobám od současných docentů a profesorů, kterým by de facto odňal titul, navrhuje MŠMT přidělit funkční místa automaticky všem současným docentům a profesorům na dobu neurčitou, což fakticky naprosto znemožňuje jakoukoli generační obměnu v pedagogickém sboru jednotlivých univerzit, neboť se jim nevyplatí zřizovat nová funkční místa. Mladí akademičtí pracovníci, byť sebelepší, budou tak čekat na důchod (či smrt?) svých docentů a profesorů. A doufat, že funkční místa vydrží.

KOMODIFIKACE VZDĚLÁNÍ

Otázka školného je nedílnou součástí zmiňovaných vysokoškolských reforem. Jeho zavedení vyplývá z Programového prohlášení vlády 4. 8. 2010, které říká: „Vláda zavede finanční spoluúčast absolventů vysokých škol na hrazení nákladů jejich studia formou tzv. odloženého školného s termínem zavedení od akademického roku 2013/2014, při stropních nákladech 10 000 Kč na jeden semestr. Půjčka bude hrazena občany v okamžiku, kdy jejich příjem překročí výši průměrné mzdy.“ Současně vláda zavede „účinný“ systém půjček a sociálních stipendií, který upravuje věcný záměr zákona o finanční pomoci studentům. Tento krok bude o jeden rok předcházet zavedení odloženého školného.

Ministr Dobeš však v nedávné době otočil a prohlásil, že půjčku na školné budou absolventi VŠ splácet již po dosažení dvojnásobku životního minima (zhruba 16 tisíc korun), což představuje o 7500 korun nižší hranici, než s jakou počítalo programové prohlášení vlády. Ministr k tomu pouze podotkl,

že „tento bod se nepodařilo splnit“. Prozatím zůstává jisté – je otázkou, na jak dlouho – že studenti nebudou platit úrok plynoucí z období mezi poskytnutím půjčky a momentem, kdy ji začnou splácet.

Skutečnost, že se počítá se zavedením školného, již není žádným překvapením. Zajímavé však může být, že vlivem nadměrného medializování školného zapadla otázka, co se stane s vybranými penězi. Ve VZZ totiž nepadne ani slovo o tom, zda je dostane přímo VŠ, nebo někdo jiný. Můžeme předpokládat, že protečou skrze ministerstvo(a), budou přerozděleny a nahradí současné zdroje ze státního rozpočtu, který se jistě bude vyrovnávat k „rozpočtové odpovědnosti“ (sic!).

Stojí za to ještě zopakovat zajímavý postřeh Chromého: „Zavedení školného efektivně minimalizuje ochotu studentů jezdit na stipendijní pobyty do zahraničí. V době výjezdu totiž obvykle nelze přerušit studium na domácí škole. Student tak bude platit nejen za pobyt v zahraničí, ale rovněž za studium doma. Sociálně slabší si tak výjezd do zahraničí (často tak důležitý pro osobní a odborný rozvoj studenta) nebudou moci dovolit.“ Zajímavá logika ze strany ministerstva, které neustále mluví o potřebě srovnat krok se zahraničními univerzitami. Jak toho chce dosáhnout bez studentů se zkušeností studia v cizině?

Školné tak nejenže zvýší sociální bariéru v dosahování vysokoškolského vzdělání, ale rovněž jeho „motivační funkce“ je přinejmenším sporná, stejně tak jako často omílaná fráze o vlivu „na zvýšení kvality VŠ“. Zároveň domněnka o udržení finanční neutrality navrhované reformy, pokud chceme vstoupit na neolibérální kolbiště, se zdá pochybnou, když uvážíme, že každá významná strukturální proměna výrazně zatěžuje státní rozpočet.

PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ MŠMT

V diskusi o školném by nemělo zapadnout prohlášení Rady vysokých škol (dále jen RVŠ), reagující na živé informace MŠMT. To na svém webu informovalo, že „jednalo s reprezentací vysokých škol o reformách VŠ“ ve věci přípravy zákona o finanční pomoci studentům. Zmíněné jednání se však konalo bez zástupců reprezentací VŠ. Proto RVŠ konstatuje, „že ministr školství, mládeže a tělovýchovy nijak nereagoval na usnesení předsednictva RVŠ ze dne 20. 10. 2011, ve kterém předsednictvo RVŠ vyzvalo ministra k zajištění prostoru pro projednání návrhu věcného záměru zákona o finanční pomoci studentům. Věcný záměr tohoto zákona byl bez řádného projednání s reprezentací vysokých škol předložen do vnějšího připomínkového řízení“. MŠMT se tak dopustilo porušení § 92 zákona č. 111/1998 Sb. o vyso-

kých školách. A my jsme byli opět přesvědčeni o tom, jak si současné reformy vláda představuje: rychle, radikálně, nekonceptně a s vyloučením veřejnosti.

Shrňme na závěr výše řečené. Navrho-

vaný VZZ ohrožuje svobodu a autonomii vysokých škol. Zákon, který by z tohoto materiálu vzešel, by zcela zlikvidoval samosprávný charakter akademické obce, radikálně omezil vliv studentů na rozhodování

vysokých škol. Přetvořil by je v instituce, které jsou řízeny dle libovůle té které partaje u moci, nebo pochybných komerčních zájmů.

Autoři jsou členy školské skupiny ProAltu.

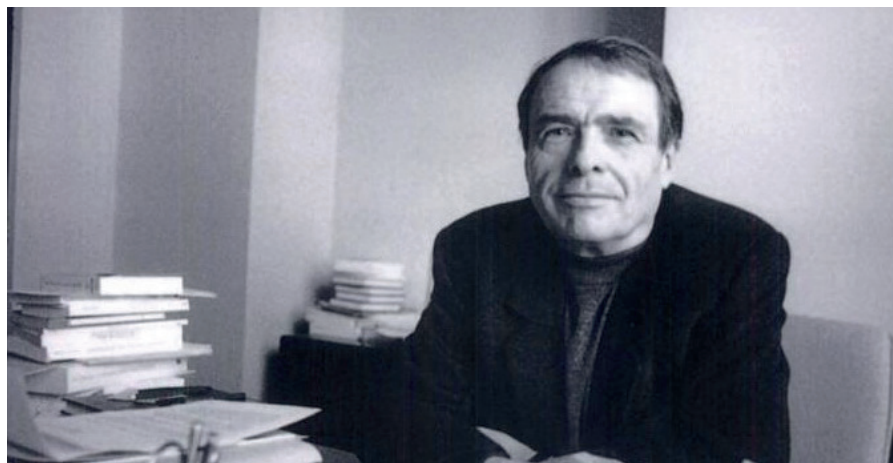
ŠKOLA A SYMBOLICKÉ NÁSILÍ

JAKUB HORNÁČEK

Když v 60. a 70. letech francouzský sociolog Pierre Bourdieu zveřejňoval svoje výzkumy o francouzském školství, vyvolal velkou společenskou diskusi. Bourdieu se totiž v několika svých pracích zaměřil na fungování francouzského školství od základních škol až po univerzity. Jedná se především o tři díla: *Les Héritiers* (1964, „Dědici“), *La Reproduction* (1970, „Reprodukce“; napsáno s J. C. Passeronem, zaměřuje se na koncept symbolického násilí) a *La Noblesse d'État* (1989, „Státní smetánka“; zaměřuje se na selekci studentů francouzských univerzit a tzv. *Grandes écoles*).

Bourdieuovy výzkumy nebyly ve své době osamoceny. Na konci 60. let se část kritické a neinstitutcionální levice zaměřila na kritiku třídního charakteru především francouzského vysokého školství. Často však tyto kritiky trpěly přílišným zjednodušováním fungování moci v rámci školství a přehnaným redukcionismem, jelikož hlavní funkcí těchto kritik bylo vedení (oprávněné) polemiky se všemi etablovanými politickými silami. Další poměrně významnou vadou bylo příliš silné a téměř výlučné zaměření na fungování systému vysokého školství. Právě ve vysokoškolském systému je třídní charakter dobře patrný i dnes vlivem rozdělení francouzského vysokoškolského systému na *Grandes École* – které jsou doménou vyšších vrstev a středních vrstev se silným kulturním kapitálem – a obecné univerzity, jejichž studenti a studentky pocházejí ve velké míře spíše ze středních a lidových vrstev (s částečnou výjimkou technických fakult). Bourdieuovy výzkumy se ale zaměřily na konkrétní projevy moci, nadvlády a třídního charakteru školství i na středních a základních školách, a ukázaly tak, že vysoké školy jsou až poslední místem vzdělání, kde se tyto mocenské prvky projevují.

Z výsledků kvantitativních výzkumů vedených na jednotlivých školách dokázal také vytvořit silné teoretické koncepty a kategorie (které však zůstaly „uplatnitelné“ i v rámci kvantitativního výzkumu), jako jsou habitus, pole či symbolické násilí. Ukázal tím, že školní kariéra je velice silně ovlivněna nejen dispozicemi kulturního a ekonomického kapitálu v rodině, ale také specifickou strate-

▲ Bourdieu, Pierre (1970): *La Reproduction. Éléments pour une théorie du système d'enseignement*. Paris: Éditions des Minuit

gií, která je akceptována a používána uvnitř frakce určité třídy. Jelikož je Bourdieuho teoretický aparát velice obsáhlý, zaměřím se na jeho koncept symbolického násilí, který předložil v knize *La Reproduction*, popisující fungování moci na středních a základních školách.

SYMBOLICKÉ NÁSILÍ: ZÁKLAD MOCI VE ŠKOLSTVÍ

Vztah symbolického násilí s pedagogickou činností (*Action pédagogique*) pojímá Bourdieu velmi radikálně, a to především v rámci základních a středních škol, kde se právě tato forma nadvlády koncentruje. „Celá pedagogická akce je objektivně symbolickým násilím, jelikož je jedná o vnucení svévolných kulturních obsahů ze strany svévolné moci,“ píše Bourdieu v teoretické části díla *La Reproduction*. Bourdieu tím myslí, že hlavním cílem pedagogické činnosti není předání nějakého konkrétního pensa vědomostí, ale vytvoření chápání sociálního světa, kultury a společenské hierarchie dle dominantních společenských kulturních vzorců.

Tyto vzorce nejsou jednoduše „vědomím vládnoucích tříd“, ale jsou výsledkem poměru sil mezi vládnoucími vrstvami a lidovými vrstvami: v rámci kapitalistického zřízení má tedy buržoazie v rámci veškerých svých artikulací zásadní vliv na tvorbu tohoto *arbitraire culturel*, svévolného pensa kulturního vědomí a společenských vzorců,

které mají být vnuceny objektům pedagogické činnosti.

Cílem symbolického násilí je tedy trvalá přeměna chápání sociálního světa a následného jednání v tomto světě. Obsahy této činnosti, byť jsou svévolné, se musí jevit objektu pedagogické činnosti jako objektivní, legitimní a pokud možno přirozené. V tomto ohledu je nutné podtrhnout svévolnost jak prosazovaných obsahů, tak samotné akce: svévolnost není ale možno chápat jako nahodilost, protože ani symbolické násilí ani obsahy pedagogické akce nejsou nahodilé, ale naprosto sociálně konstruované, svévolně vytvářené školským systémem a především vládnoucími vrstvami.

Svévolná je také legitimizace pedagogické činnosti, která je založena na pedagogické autoritě (autoritě *pédagogique*). Tato autorita ovšem není dána vzdělaností pedagogického personálu, ale aktem nominace ze strany školského a mocenského aparátu. Samozřejmě, jedním z předpokladů k přístupu k pedagogické autoritě může být i určité dosažené vzdělání, nicméně v rámci konceptu symbolického násilí je pedagogická autorita povolením k vnucení obsahů, ke kontrole jejich recepce a případně k uložení sankce: pedagogická autorita je tak často odvozena od vnitřních pravidel fungování školy, od legitimizovaných způsobů vyučování a od hierarchického vztahu mezi různými částmi pedagogického personálu.

Pedagogická autorita je tedy na jedné straně dočasné zmocnění k výkonu symbolického násilí, na druhé měřítko, dle kterého se soudí obsahy pedagogické činnosti, a proto je její uchování jednou ze základních cílů pedagogického personálu.

Symbolické násilí strukturuje vztah mezi vykonavatelem násilím a subjektem, který je násilím dotčen. Je totiž zásadní otázkou, nakolik je pedagogický personál vědomým vykonavatelem symbolického násilí vůči žákům. V přístupu k tomuto tématu je nutné zdůraznit, že samotní pedagogové byli ve vzdělávacích institucích také podrobeni symbolickému násilí, jehož cílem bylo vnutit jim celou řadu sociálních struktur a konstrukcí nutných pro získání pedagogické autority, a tudíž dočasného zmocnění k vykonávání pedagogické činnosti. A právě nutnost uchování pedagogické autority nutí pedagogický personál, aby výuku přizpůsobil oficiálním pravidlům školy, která jsou jedním z pilířů symbolického násilí. Pedagogové se tak mohou ocitnout v situaci, kdy je uchování pedagogické autority v přímém konfliktu se vzdělávacími cíli, jak ukázal výzkum Bernarda Charlota z prostředí pařížských předměstí (*Le Rapport au savoir en milieu populaire*, Paris: Anthropos 1999), kde se jazyk a pedagogické obsahy výuky jeví žákům z lidových vrstev jako málo pochoitelné.

Samotný Bourdieu má tendenci považovat výkon symbolického násilí ze strany pedagogů za nevědomý. Učitelé se totiž nacházejí v situaci, která je podobná struktuře strukturující: musí totiž respektovat struktury, pravidla a vzorce vázané na uznání pedagogické autority a tyto struktury a vzorce vidění-interpretace světa se jim často jeví jako objektivní a přirozené. Na druhé straně pedagogové reprodukují struktury pedagogické autority výkonem symbolického násilí. Tento výkon je z hlediska moci o to efektivnější, že je výkon symbolického násilí nevědomý, a tudíž nereflektovaný a nekritický. Naopak uvědomění si výkonu symbolického násilí ze strany pedagoga může vést k reflexi a kritice pedagogické činnosti a autority. Avšak ani samotné uvědomění si výkonu symbolického násilí nemusí vést k reflexivitě a kritice, jelikož pedagog je vystaven celé řadě sankcí a premií, jejichž cílem je udržení pedagogické autority pedagoga.

V neposlední řadě Bourdieu upozorňuje na to, že učitelé jsou často rekrutováni ze specifických frakcí středních (a dalo by se říci servisních) tříd, jejichž sociální konstrukce světa uznává a podporuje struktury pedagogické autority. Pedagog je tak vystaven nejen tlaku ze strany školského systému, ale také svého blízkého okolí, a bylo by tedy chybné považovat ho plošně

za „kata inteligence žáků“; na druhé straně je možné se setkat s celou řadou pedagogů, kteří si vlastní postavení uvědomují a přijímají ho. Jak poznamenává samotný Bourdieu v již zmíněné *La Reproduction*: „Nejjistějším způsobem, jakým si školský systém zaručuje vypěstování funkcionářů, kteří by instituci, a tudíž její sociální funkci poskytl k využití veškeré své zdroje a snahu, je poskytnout pedagogovi právo a moc využívat autoritu instituce ve svůj prospěch.“ (Bourdieu 1970: 158).

ZPŮSOBY VZDORU

Charlotte Nordmann či Vincent Troger upozorňují na kritiku, která je často vznesena proti sociologickým výzkumům a teoretickým konceptům Pierra Bourdieuho za jeho příliš silný determinismus. Bourdieuho analýza reprodukce nerovností ve školském systému bere na jedné straně v potaz možné formy vzdoru těch, vůči kterým je namířeno symbolické násilí, jen v menší míře, na druhé straně určité množství individuálních kariér ve školském systému neodpovídá Bourdieuho konceptu. Tyto kritiky jsou částečně oprávněné, jelikož Bourdieuho zajímalo především fungování symbolické moci, a nikoliv formy vzdoru vůči ní, a jeho práce tudíž berou v potaz formy vzdoru jen omezeně. Co se týče individuálních kariér, Bourdieuho analýza vždy počítala s určitým množstvím individuálních anomálií, které zpětně posilují ideologii vládnoucí moci odkazem na koncept „školy jako možnost sociálního vzestupu“. Proto také Bourdieu píše, že studenti a studentky z lidových vrstev jsou se stoupajícím stupněm vzdělání v rámci školského systému vystaveni zvýšenému tlaku na redukci jejich počtu a že studenti a studentky z vyšších vrstev ve vyšších stupních školského systému převažují.

Co se týče způsobů vzdoru vůči symbolickému násilí, lze poukázat na tři možnosti. Prvním je vnější vzdor vůči škole: jak jsme již napsali, obsahy a aplikace symbolického násilí jsou podmíněny poměrem sil mezi jednotlivými společenskými třídami. Tento důraz na „mimoškolní pole“ je klíčový, jelikož ukazuje, že jakákoliv demokratizace školy nemůže proběhnout jen v rámci samotného školského systému, ale je závislá na situaci v celé společnosti a na schopnosti, resp. neschopnosti vládnoucích vrstev prosazovat svoji moc. Tento vztah mezi školským systémem a zbytkem společnosti odkazuje na nedostatečnost koncepce reformy školství jakožto soběstačného prvku. V tomto smyslu je poučná historie poválečného francouzského školství, v němž se cyklicky projevovaly snahy o demokratizaci školství ze strany neortodoxních pedagogů a části levicových politiků, ale tyto snahy nakonec téměř vždy ztroskotaly právě v konfrontaci

se zbytkem společnosti. Řečeno jinými slovy, nelze budovat rovnost jen v jednom systému společnosti, která je protkána hierarchickými a nerovnými vztahy.

Další dvě taktiky vzdoru se přímo týkají těch, kteří jsou součástí školského systému. První taktikou je zvyšování prahu citlivosti vůči symbolickému násilí u studentů/studentek a jejich rodičů a poté vytvoření kritiky a politické akce proti této artikulaci moci. Tato taktika je patrná ve snaze vytvářet kroužky rodičů a studentů, v nichž by bylo místo pro kritickou reflexi školství a které by sloužily k politické mobilizaci za větší demokratizaci školního systému. Je také patrný vzestup škol, které používají neortodoxní způsoby výuky, avšak je otázkou, nakolik tyto způsoby opravdu narušují výkon symbolického násilí.

Poslední taktika se přímo týká vyučujících a spočívá v radikálním gestu zřeknutí se pedagogické autority, a tudíž zmocnění k výkonu symbolického násilí. Jak známo, tuto taktiku poprvé využil francouzský pedagog Joseph Jacotot během svého dobrovolného vyhnanství na univerzitě v Lovain v letech 1815–1830. Jacototovu metodu reinterpretoval Jacques Rancière v díle *Le maitre ignorant* jako akt vůle směřující k rovnosti inteligence pedagoga a jeho žáků. Tento akt vůle k rovnosti inteligence však vede k zrušení pedagogické činnosti v bourdieuovském slova smyslu a směřuje k obohacujícímu sdílení vědomostí mezi učiteli a žáky. Metoda Josepha Jacotota byla na svoji (a i dnešní) dobu radikální, neboť Jacotot nejen zpochybňoval uspořádání tehdejší školy, ale také snahy charitativní a obrozené buržoazie o „vzdělání lidu“, spočívající samozřejmě v pedagogické činnosti a autoritě (více ke vztahu mezi Rancière a Bourdieuem viz v předmluvě k anglickému vydání *Le maitre ignorant*).

SYMBOLICKÉ NÁSILÍ: NEJEN ZÁLEŽITOST ŠKOLSTVÍ

Teoretický koncept symbolického násilí se ovšem netýká jen školství, byť ho Bourdieu poprvé použil v souvislosti s pedagogickou činností. Jak ukazují mnohé výzkumy, současný kapitalismus má tendenci více využívat symbolického násilí než koercitivní sílu, přestože koercitivní síla zůstává jedním z legitimních nástrojů v repertoáru způsobů prosazování nadvlády. Není tudíž divu, že Bourdieu použil symbolické násilí v analýze genderových vztahů mezi muži a ženami či v analýzách médií a televize. Symbolické násilí je tudíž klíčovým prvkem nadvlády nejen ve školství, ale také v mnoha jiných oblastech společnosti.

Vyjde v nezkrácené podobě na www.socsol.cz

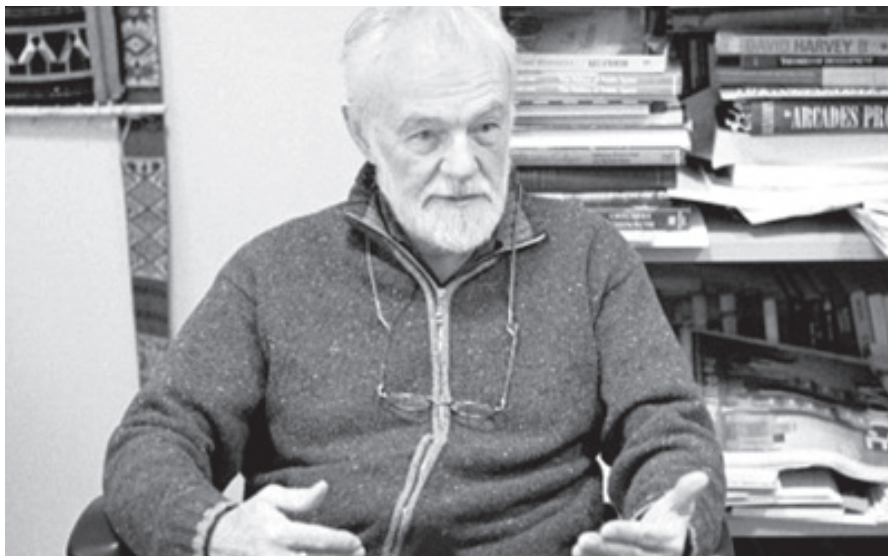
DAVID HARVEY A OBNOVA ZÁKLADŮ LEVICOVÉHO MYŠLENÍ I

RUDOLF PŘEVRÁTIL

9. listopadu proběhla debata o neoliberalismu na půdě Socialistického kruhu (bude k zhlédnutí na TV Solidarita). Rudolf Převrátíl, který promluvil o pojetí neoliberalismu u Davida Harveyho, rozšířil svůj příspěvek v textu pro Solidaritu. Přinášíme první část.

Levice má mnoho důvodů k nespokojenosti se svou myšlenkovou výbavou. Na její hlavní problém upozorňuje – jako obvykle provokativním způsobem – Slavoj Žižek výrokem, že je snazší představit si konec světa než konec kapitalismu. Současný kapitalismus se přitom ubírá směrem, který činí z představy, že by se dal ovládnout a regulovat tak, aby vyhovoval většině lidí, pouhou iluzi. Oněch „třicet slavných let“ po roce 1945, jak se jim říkalo ve Francii, patří definitivně minulosti. Jak by potom ale měla vypadat alternativa kapitalismu? Levicovní teoretikové, kterým se oprávněně nechce do vymyšlení utopii u psacího stolu, bývají v této věci velmi struční. Immanuel Wallerstein se například důsledně drží formule „jiný typ světového systému, mnohem demokratičtější a mnohem rovnostářštější než cokoli, co máme teď“. Namísto podrobnějšího popisu cílového stavu se radikální levicovní myslitelé zaměřují spíše na analýzu konkrétních procesů, které probíhají v současné kapitalistické společnosti, a na analýzu povahy a činnosti protikapitalistické opozice. Z toho pak vyvozují s větší nebo menší přesvědčivostí závěry o obecných vývojových trendech, často doprovázené upozorněním, že vzhledem k dnešní chaotické situaci nelze představy o budoucnosti blíže konkretizovat.

Vzniká paradoxní situace, kdy jsou poměry stále nesnesitelnější, ale na obzoru se nerýsuje žádná jejich ucelená a přijatelná alternativa. Situace svádí k tomu, abychom z netrpělivosti prohlásili vznik nějakého výrazného opozičního hnutí nebo nově propuknuvší výraznou revoltu (třebas „arabské jaro“), tedy některý výrazný projev dnešní krize, také za počátek jejího řešení. Revoltu začneme dokonce považovat za revoluční akt, jenž nastartuje kýženu zásadní změnu poměrů, vedoucí k oné alternativě kapitalismu, kterou sami nedokážeme popsat. Stačí ale, aby uplynul rok nebo pouhých několik měsíců, a přijde zklamání. Revolta začne klopýtat, její cíl začne vypadat problematičtěji nebo se ztrácí v nedohlednu.

▲ David Harvey

V horším případě je revolta zatlačena do izolace nebo kooptována do současného systému, případně se vydá cestou, která zrovna nesměřuje k větší rovnosti a demokratičnosti. (Jelikož jsme se výše zmínili o Wallersteinovi, dlužno podotknout, že přes svůj historický optimismus je vůči revolučním iluzím značně imunní.) Řada podobných zklamání jen potvrzuje závěr, že cesta k žádoucí zásadní změně poměrů bude dlouhá, křivolaká, namáhavá a konfliktní, a přitom bez záruky konečného úspěchu poskytované nějakým údajným „smyslem dějin“.

Jestliže je správné nevymýšlet utopie, pak nezbyvá než dále hledat odpovědi na otázky „co dělat“ a „kterým směrem jít“ v analýze současného stavu a cest, kterými jsme se do tohoto stavu my všichni jako obyvatelé Země dostali. Důležitá je kvalita analýzy – hloubka jejího založení, její kritická důslednost, šíře postihovaných jevů, smysl pro to, co je v nich podstatné. A tím se dostáváme k Harveymu.

OD AKADEMICKÉ GEOGRAFIE K VÝZVĚ KE SVRŽENÍ KAPITALISMU

David Harvey (1935) má za sebou výraznou akademickou kariéru. Vystupoval geografii v Cambridge (anglické),

působil na předních anglosaských univerzitách (Johns Hopkins, Oxford, London School of Economics) i v jiných částech světa. Podílel se na vzniku disciplín, které jsou označovány jako radikální a marxistická geografie nebo historicko-geografický materialismus. Jak je typické pro tvořivé sociální vědce, jeho práce přesahuje do jiných oborů – sociologie, historie, politické ekonomie, teorie kultury – a současně je dobře ukotvena v celkovém filosofickém rámci. Harveymu se dostalo řady akademických poct, jeho knihy jsou překládány do mnoha jazyků a mají ohlas v širší veřejnosti (kniha *The Condition of Postmodernity*, nepsaná nijak populárně, se dokonce stala bestsellerem). V současnosti je Harvey „proslulým profesorem“ (Distinguished Professor) antropologie na City University of New York. Přestože mu je už šestasedmdesát, pořád na CUNY vyučuje – a dále se politicky angažuje. Nehledě na všechny své akademické pocty a úspěchy, jež byly příznakem doby, kdy na anglosaských univerzitách vládla značná svoboda bádání a vyučování, doby, která podle všeho končí, se Harvey nikdy nestal intelektuálem establishmentu, ale zůstal myslitelem, který jde úporně dál svou cestou.

Jednou z prvotních motivací se pro Harveyho stal jeho zájem o architekturu a urbanismus, o město nahlížené v širších sociálních a kulturních souvislostech. Tento zájem je trvalý, jak dosvědčuje řada Harveyových knih: *Social Justice and the City* (1973, revidované vydání 2009), *The Urbanization of Capital* (1985), *Consciousness and the Urban Experience* (1985), *The Urban Experience* (1989), sborník *The Factory and the City: The Story of the Cowley Automobile Workers in Oxford* (koeditor, 1994), *Megacities Lecture 4: Possible Urban Worlds* (2000), *Paris. Capital of Modernity* (2003). Volba městské tematiky dala Harveymu důležité a mocné impulzy. Architektura a urbanismus jsou vždy zhmotnělým svědectvím doby a jejích poměrů. Zkoumání města nabízí možnost důkladných vhledů do společnosti. Harvey z města vyšel, aby v tomto širším měřítku došel hodně daleko.

Vývoj Harveyho myšlení o společnosti lze dobře vysledovat na posloupanosti tří knih: již zmiňovaného díla *The Condition of Postmodernity* (1989, česky asi nejlépe „Situace postmoderny“), pak *A Brief History of Neoliberalism* (2005, „Stručné dějiny neoliberalismu“) a jeho nejnovější knihy *The Enigma of Capital and the Crises of Capitalism* (2010, „Záhada kapitálu a krize kapitalismu“). Pokud je mi známo, žádná z těchto ani ostatních Harveyho knih zatím nebyla přeložena do češtiny, což je škoda. Existuje pracovní překlad druhé ze čtyř částí „Situace postmoderny“ pod názvem „Politicko-ekonomická přeměna kapitalismu konce dvacátého století“, který byl pořízen pro interní diskusi v Socialistickém kruhu a stal se také námětem přednášky v tehdejší Masarykově dělnické akademii, ale to je bohužel asi všechno.

„Situace postmoderny“ je pro pochopení Harveyho díla klíčová. Je odpovědí na známý „manifest postmoderny“ Jeana-Françoise Lyotarda (*La condition postmoderne*, 1979, česky „Postmoderní situace“, in *O postmodernismu*, 1993). Harvey v ní mj. podrobuje kritice Lyotardovu tezi o „zániku velkých vyprávění“, jež posloužila pravici jako teoretická opora jejího odmítnutí osvícenství a socialismu. Harvey také přichází s pozoruhodným výkladem proměn kapitalismu od poloviny sedmdesátých let a způsobů, jakými se tento systém přizpůsobuje měnícím se podmínkám. V širších sociálních a kulturních kontextech pojednává o „vnímání prostoru a času“ a o tom, jak toto vnímání proměňuje postmoderně. V závěru hodnotí souhrnně „the condition of postmodernity“ jako dvojnásobné zrcadlení reality: zrcadlení odrazu, kterým je ve vztahu k realitě ekonomika. Důležité v této souvislosti je, že slovo „condition“ má v angličtině i francouzštině mnoho významů: do češtiny je lze přeložit nejen jako „situace“, „podmínka“ nebo „tělesná kondice“, ale také jako „nemoc“.

„Stručné dějiny neoliberalismu“ jsou ve vývoji Harveyho myšlení mezihrou, ne ovšem nevýznamnou. Ze základu položeného v „Situaci postmoderny“ vykládá Harvey v této knize proměny, kterými prošel kapitalismus v poslední čtvrtině dvacátého století. Přichází s myšlenkou, která na některé lidi, do té doby snad považující Harveyho za víceméně neškodného univerzitního profesora, zapůsobila skandálně: neoliberalismus znamená v praxi obnovení otevřeného třídního panství kapitálu. A druhá důležitá myšlenka: v ekonomické rovině probíhá toto obnovení jako „akumulace prostřednictvím vyvlastňování“.

Třetí z uvedených knih, „Záhada kapitálu“, dále rozvádí a aktualizuje hlavní ekonomická, sociální a politická témata předchozích knih. Do značných podrobností se v ní rozpracovává téma velké proměnlivosti a přizpůsobivosti kapitálu. Inspirován jednou Marxovou poznámkou pod čarou v prvním dílu Kapitálu, Harvey navrhuje nový způsob pohledu na strukturu společnosti a v ní probíhající procesy. Ten je podstatně jemnější a realitě více odpovídající než tradiční členění na základnu a nadstavbu, nebo dnes obvyklé rozlišování ekonomické, politické a kulturně-ideové roviny, případně roviny sociální v úzkém smyslu slova. Harvey se také rozhodně staví proti snahám podřizovat některou z jím definovaných sfér jiné sféře. Každá z nich má svoji autonomii a funguje v interakcích s ostatními. Z tohoto podrobnějšího obrazu reality pak Harvey vyvozuje poznatky, které mohou být užitečné pro opozici vůči kapitalismu. Silná stránka kapitálu je podle Harveyho v tom, že umí hrát na všechny rejstříky složité struktury společnosti. Opozice to zatím nedokáže; chce-li uspět, musí se to naučit.

Závěr politických úvah Harveyho v „Záhadě kapitálu“ má přímo klasický zvuk. „Jakmile je [kapitálu] stržena maska a jsou obnažena jeho tajemství, je snadnější vidět, co a proč je třeba udělat, a jak se do toho pustit. Kapitalismus se nikdy nezhroutí sám od sebe. Bude ho třeba popostrčit. Akumulace kapitálu nikdy nepřestane. Bude ji třeba zastavit. Kapitalistická třída se nikdy dobrovolně nevzdá své moci. Bude ji třeba vyvlastnit.“

V další části se budeme podrobněji zabývat hlavními myšlenkami, které tvoří osu Harveyho uvedené trilogie.

PŘÍRODA VERSUS MILIONY

DANA HLADÍKOVÁ

Těch opravdu vzácných míst, kde žijí chránění živočichové, není v Praze mnoho. Jedním z nich byla lokalita v Praze 3 zvaná Parukářka.

TROCHA HISTORIE

Ve středověku bývala na vrchu sv. Kříže (276 m n. m.) velká zemědělská a viničná usedlost, kterou roku 1804 koupil parukář Jan Hrabánek. Podle jeho profese se této oblasti začalo říkat Parukářka. Vrch je tvořen břidlicemi s jílem, drobnými a křemenci, vzniklými v prvohorách. Tyto křemence

byly důležitou stavební surovinou a na několika místech se zde těžily. Stepní charakter kopce a vinice byl mimo jiné vhodný pro život ropuch zelených (*Bufo viridis*). Z úbočí stékala po jarních deštích voda, která vytvářela sezonní kaluže či mokřady vhodné pro jejich rozmnožování. Byla zde i vodní nádrž, které se říkalo „Rybníček“, sloužící jako rezervoár pro případ požáru. Jednu dobu byl na vrchu také zatopený lom. To vše vytvářelo ideální podmínky pro obojživelníky, hmyz a jiné vlhkomilné živočichy.

Polovina dvacátého století však znamenala změnu. Voda se začala svádět do kanalizace, lom byl zasypan. Snižující se kvalita ovzduší a zvyšující se toxicita vody rovněž omezily výskyt citlivých obojživelníků. „Rybníček“ byl zavezen v osmdesátých letech a jako němí svědci jeho existence tu zůstaly dvě vrby.

NEDÁVNÁ SOUČASNOST

Pod přírodním parkem Parukářka bylo ještě donedávna místo vypadající jako zarostlé rumišťe, tu a tam se skládkami

stavební sutě. Místo, které mohlo na první pohled působit jako zanedbaná plocha, s níž by se mělo něco udělat, aby zapadla do představ urbanizované Prahy. Pro člověka, který v městě vidí i jiný potenciál než být plochou zastavěnou budovami a který je rád za každý kousek, kde mohou uprostřed divoké vegetace žít různí živočichové, to však bylo místo plné života, hodně ochrany a obdivu. Rostly zde akáty, javor mléč, hrušně obecné, topol americký, trnky a hlohy, na místech mokřadního charakteru vrby jívy. Tam, kde se voda držela po celý rok, se dařilo rákosu obecnému a orobinci úzkolistému. Žila zde ropucha zelená, která je v seznamu živočichů zařazená jako zvláště chráněný druh, a kromě ní např. veverka obecná, čmelák zemní, ježek východní, užovka obojková, ještěrka obecná, slepýš křehký, čolek obecný, otakárek ovocný. Podle občanského sdružení Krásná žába, založeného k ochraně ropuchy zelené, je velká škoda, že zde nebyl proveden ornitologický průzkum. Musela se tu vyskytovat řada druhů ptáků, protože ve stromech a křovinách zde byly velmi vhodné podmínky pro hnízdění.

ZMĚNA ÚZEMNÍHO PLÁNU

Místo, které bylo malou pestrou oázou mokřadu uprostřed města, je v době psaní tohoto článku stále ještě zapsáno v územním plánu hl. m. Prahy jako místo určené pro rekreaci. To se však může velice snadno změnit. Vraťme se do roku 2001. Tehdy pronajala radnice Prahy 3 pozemky na 77 let developerské firmě Central Park Praha. Tato společnost zde stavěla obytné domy a slibovala vystavět sportovně-rekreační areál pro obyvatele stavěných luxusních bytů. Central Park Praha se však dostal do problémů, a tak zůstalo jen u slibů.

Dle pořadu Reportéři ČT se již v té době zřejmě zrodil plán, jak na pozemcích vydělat dokonce až stovky milionů korun. V roce 2006 se Praha 3 dohodla s Central Parkem na směně pozemků. Za 4 586 m² plochy, označené v územním plánu jako „jiná plocha“, dali zastupitelé Prahy 3 firmě Central Park Praha, a. s., a Tělovýchovné jednotě Sokol Žižkov pozemky o výměře 37 207 m², v územním plánu označené jako místo pro rekreaci. Plocha, která takto připadla městu, má podobu pásu, kde jsou parkovací stání pro auta.

Central Park Praha (CPP) se poté majetkově vypořádala s TJ Sokol Žižkov, a získala tak pozemky o výměře 28 000 m². V roce 2010 pak CPP prodala část pozemků v těsné blízkosti přírodního parku Parukářka firmě Ortenaria a. s., a to za cenu, která odpovídá hodnotě pozemků určených pro rekreační účely. 24 dní po podpisu kupní smlouvy Ortenaria požádala Výbor pro územní

▲ Parukářka – příroda mizí, přichází developer

rozvoj MČ Praha 3 o souhlasné stanovisko se změnou rekreačních ploch na stavební pozemky. Ve výboru přehlasovali zástupci ODS (s třemi hlasy) zástupce ČSSD (se dvěma hlasy) a změna byla odsouhlasena. Hned druhý den nato proběhlo hlasování ještě v radě MČ Prahy 3 a ta také rozhodla kladně. Společnost Ortenaria přitom ještě nebyla zapsána v katastru nemovitostí jako vlastník a ani nepředložila urbanistickou studii. Neoficiální vlastník Ortenaria tedy jen s čtyřstránkovou žádostí dosáhl schválení změny územního plánu zastupiteli MČ Prahy 3.

Dle své žádosti chce tato firma zastavět pozemky, které jsou stále ještě zapsané v územním plánu hl. m. Prahy jako plochy k rekreaci a ke sportu, z 60 % patnáctipatrovými budovami. Od mnohamilionového zisku (zřejmě i něco přes miliardu korun) tak dělí Ortenarii jen schválení změny územního plánu magistrátem hl. m. Prahy.

Pavel Hurda, zastupitel MČ Prahy 3, ve schválení změny územního plánu bez důležité urbanistické studie žádný problém nevidí. Ke změně přírodní lokality na stavební parcely říká toto: „Je běžný, že se rozhoduje bez urbanistické studie, protože v době, kdy se ty změny žádají, tak většinou ti developéři ty studie nedělají, že jo, co když se jim to nepovede?“ Jan Sotona, mluvčí MČ Prahy 3, se k tomu vyjádřil v tom smyslu, že MČ nepožadovala urbanistickou studii před odsouhlasením změny proto, že žádost podala Ortenaria na poslední chvíli. Pavel Hurda dále uvedl: „Souhlasné stanovisko jsme dali, protože samozřejmě, že je potřeba dotvořit to území. Pokud jste se tam byli podívat, tak tady končí někde Central Park, kde je to velmi hezky udělaný a prostě to je hezký místo pro život, a najednou je obrovský

bažiniště. Kdokoli, kdo to bude chtít dostavět, dostane od nás souhlas.“

STŘET ZÁJMŮ

Proč došlo k takové směně pozemků, která je pro přírodu, občany a městskou část Praha 3 nevýhodná, vysvětlil pořad Reportéři ČT. Jde jako v řadě dalších případů v zemi o střet zájmů veřejných činitelů. Bývalý radní a současný zastupitel MČ Prahy 3 Pavel Hurda (ODS) podniká s Lubošem Havlem ze společnosti ZP Holding, s. r. o., ve firmě Tricholoma. Pavel Hurda na kameru v pořadu Reportéři ČT tvrdil, že tuto firmu založili pro vybudování komunitního centra pro Romy. V obchodním rejstříku má však Tricholoma, a. s., jako předmět činnosti napsáno toto: „pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor bez poskytování jiných než základních služeb spojených s pronájemem“.

Hurda o nevýhodné směně pozemků městské části a také o změně územního plánu rozhodoval. Dokonce existuje darovací smlouva, podle které chtěl Central Park Praha převést zdarma třetinu výhodně nabytých pozemků na firmu ZP Holding (zřejmě jako provizi za zprostředkování pro Central Park velmi výhodné směny pozemků). To se nakonec neuskutečnilo. Objevuje se však firma Ortenaria a členem jejího představenstva je onen Luboš Havel ze ZP Holding. Redaktoři pořadu Reportéři ČT natočili reakce zastupitele Pavla Hurdy na dotazy ohledně této kauzy. Na dotaz redaktorky, jestli je běžná praxe, že se smění cca 37 000 m² plochy pozemků za cca 4 000 m², odpověděl: „Tak to nevím, to já vám tyhle přesné čísla neřeknu, a samozřejmě, pokud je to odůvodněný, tak proč ne? Voni nám nabídli, že nám postaví teďko (...) kolem 120 parkovacích

míst, (...) to samozřejmě jsme potřebovali, aby návštěvníci a lidi, který přijedou do Olšanský 7, měli kde parkovat.“ Podle Petra Jansy z Transparency Internacional ČR je situace, kdy městská část potřebuje doplňovat parkovací plochy vedle developerských projektů, nestandardní, jelikož už v rámci projektu mělo být na parkovací plochy pamatováno.

ANONYMNĚ

Jako v jiných případech, i v tomto hrají roli tzv. anonymní akcie na majitele. Petr Jansa z Transparency International ČR k tomu řekl: „Pan radní Hurda figuruje s vlastníky společnosti Ortenaria v jiných společnostech. Přitom všechny tyto společnosti jsou zároveň anonymní, to znamená, že neznáme jejich skutečné vlastníky. Nevíme tedy přesně, kdo za celým projektem stojí, a je velmi pravděpodobné, že pan radní Hurda jednal ve střetu zájmů, když se tato věc ve výboru projednávala.“

ORTENARIA

Společnost Ortenaria s akciemi na majitele sídlí na stejné adrese, kterou mají jako své sídlo zapsané i jiné firmy, mezi nimiž je Poděbradská basketbalová, a. s. (opět akcie na majitele), ve které jsou také Pavel Hurda s Lubošem Havlem, mimo jiné jako členové dozorčí rady. Předsedkyně bytového družstva domu, kde údajně podle výpisu z obchodního rejstříku tyto firmy sídlí, řekla v pořadu Reportéři ČT, že neví o tom, že by v domě družstva měla jakákoliv taková společnost sídlo.

MY NIC, TO SOUKROMNÍK

Kauzou zastavování Parukářky se zabýval také pořad České televize Nedej se z 10. července 2011. Na dotazy ohledně zastavování území výskytu vzácné ropuchy zelené se mluvčí MČ Praha 3 vymlouval takto: „No, tak především je třeba říct, že jde o soukromé pozemky a MČ Praha 3 není vlastníkem těchto pozemků. MČ Praha 3 má vůči plánům majitelů těchto pozemků pravomoc, jen pokud tam bude nějaké stavební řízení, které v této chvíli neprobíhá.“

ZASTUPITELÉ

Co se týče ochrany životního prostředí na Parukářce, nejsou zastupitelé městské části Praha 3 úplně jednotní. Strana zelených, která má na Praze 3 také své zastupitele, si přeje, aby se místo, kde žije mimo jiné ropucha zelená, stalo součástí dosavadního parku na Parukářce a aby chráněné druhy byly ochráněny. Zbytek území by se podle Ondřeje Ruta, zastupitele Strany zelených, měl využít pro volný čas a rekreaci. Rut podal na městskou část žádost, aby přehodnotila vzhledem k

výskytu vzácných živočichů své stanovisko, avšak výbor tuto žádost odmítl projednat. Odmítl dokonce projednat obdobnou žádost starostky Vladislavy Hujové za TOP 09, která má ve výboru spolu s ODS většinové zastoupení.

CENZURA PRAHY 3

Redakční rada Radničních novin Praha 3 odsouhlasila v březnu 2011 návrh zastupitelky za TOP 09 Světlany Škapové, aby se květnové číslo novin věnovalo záměru Ortenarie zastavět plochu s mokřadem. Poté, co Škapová rezignovala na svou funkci v redakční radě novin kvůli vnitřním sporům koalice, vyvolaným jejím nesouhlasem s koaličními návrhy s budoucí podobou nákladového nádraží, odmítla rada novin otisknout články Miroslava Pocheho (ČSSD) a Ondřeje Ruta (SZ) z klubu Žižkov (nejen). Tyto články od zastupitelů MČ Praha 3 jsou kritikou postupu ostatních zastupitelů, kteří dovolili směnu pozemků a schválili změnu územního plánu. Miroslav Poche mimo jiné píše, že dle Hospodářských novin z roku 2010 se v Praze nachází více než 3000 volných bytů o celkové hodnotě přes 12 miliard korun. Dále píše: „Perličkou na této situaci je skutečnost, že nejdražším takto ‚utopeným‘ pražským projektem je žižkovský Central park, který stojí nedokončen v těsném sousedství pozemků společnosti Ortenaria. To je pro mě dostatečným důvodem, proč odmítnout v Praze 3 nejen projekt výstavby na Parukářce, ale i další plány, které mimo jiné počítají se zástavbou bývalého nákladového nádraží Žižkov a dalších, tolik potřebných zelených ploch.“

CO NA TO MAGISTRÁT?

V pořadu České televize Nedej se ředitel Odboru ochrany přírody magistrátu hl. m. Prahy Ing. Josef Pavlík vyjádřil mimo jiné takto: „(...) výskyt zvláště chráněných druhů živočichů v místě jsme začali v podstatě dlouhodobě monitorovat, takže nemůžeme říci, zda se jedná o přirozené biotopy těchto druhů, nebo zda se tam ty druhy vyskytují právě proto, že to území je poznamenaný třeba lidskou činností nějakým způsobem negativně, protože řada druhů právě takovéto biotopy vyhledává. Takže všechno toto budeme zkoumat a (...) následně se rozhodneme.“ Na dotaz, zda prohlásí místo pod Parukářkou za významný krajinný prvek, odpověděl: „Na spekulace je asi brzy, zatím, co mám zprávy od odborníků, tak tomu nic nenasvědčuje. Otázkou je nejenom přítomnost druhů někde, ale i možnost setrvalého výskytu (...)“ Magistrát jako krajský úřad ochrany životního prostředí má dle bývalého radního Magistrátu hl. m. Prahy Mgr.

Petra Štěpánka (SZ) povinnost zde hájit veřejný zájem dle zákona č. 114 o ochraně přírody a krajiny, a pokud by vydal souhlasné stanovisko, pak je jasné za hranicí tohoto zákona a bude třeba se obrátit na ministerstvo životního prostředí, aby jeho verdikt zrušilo.

KRÁSNÁ ŽÁBA

Dne 13. února 2011 podalo občanské sdružení Krásná žába návrh, aby lokalita Parukářka v Praze 3 byla chráněna formou „registrovaného významného krajinného prvku“ dle § 6 zákona o ochraně přírody a krajiny. Zdůvodněním byl výskyt zvláště chráněné ropuchy zelené, která je také předmětem ochrany dle práva Evropských společenství, protože tato zde původní populace se v této části vrchu sv. Kříže rozmnožuje. Krásná žába také intenzivně sledovala lokalitu s výskytem ropuchy zelené na Parukářce a během této doby zjistila výskyt výše zmíněných druhů živočichů. Podle tohoto občanského sdružení je jím zakreslené území o rozloze cca 100 x 60 m v rámci biodiverzity vrchu sv. Kříže stěžejní. Polovina území, které leželo donedávna ještě ladem a kde zvířata žila, je dnes zastavěno Central Parkem Praha. Na severní polovině této poloviny se staví. 21. listopadu uveřejnilo sdružení Krásná žába na svém Facebooku, že má k dispozici oficiální zprávu zadanou magistrátem, kde je výskyt a rozmnožování žab v lokalitě Parukářka potvrzeno. Další den, 22. listopadu, uveřejnili informaci, že tuň, kde se žabky rozmnožují, je zavážena.

ZÁVĚREM

Člověk je pán tvorstva, myslí si někteří lidé. Bohužel si to myslí i řada těch, kteří byli lidmi zvoleni, aby je zastupovali. Zvířata ani rostliny ze svých řad zástupce nemají a těžko se mohou bránit, když jim chce někdo zničit jejich domov, a tím i jejich životy. A tak stále přibývají ohrožené druhy flóry a fauny. Jejich záchrana je na nás.

Nesmíme to vzdávat a nechat vyhrát ty, kteří v místech přírody vidí jen možnosti, jak zbohatnout. Jinak to dopadne tak, že budeme obklopeni chladnými budovami a divokou přírodu budeme vnímat jen prostřednictvím dokumentárních pořadů v televizích. Přírodu však musíme chránit ne kvůli nám, ale pro ni samotnou, protože rostliny a živočichové mají právo na život. Divoká příroda se vyvíjí současně s člověkem a jsou navzájem propojeni. Snad to pouto zcela nezmizí.

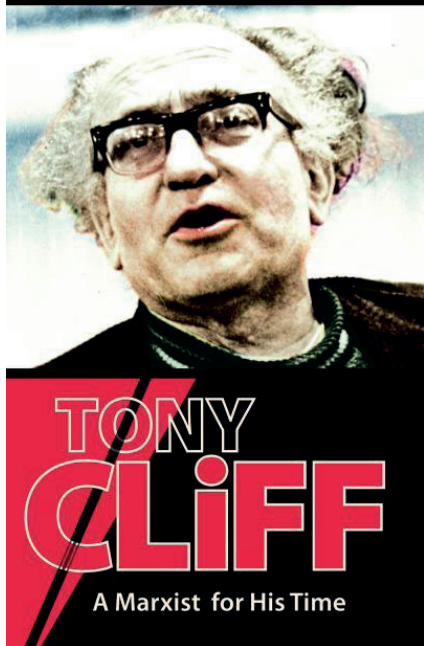
¹ Droba je sedimentární hornina, která vzniká především v mořském prostředí.

JE STALINISMUS BARBARSTVÍM?

TONY CLIFF

Přetiskujeme další kapitolu z analýzy minulého režimu, kterou vypracoval Tony Cliff ve své knize Státní kapitalismus v Rusku.

: Ian Birchall

▲ Birchall nedávno vydal monografii o Cliffovi: *A Marxist for His Time*

Slovem „barbarství“ je možné označit různé věci. Mluvíme o barbarském vykořisťování dělníků, barbarském útlaku

koloniálních národů, o barbarském vraždění Židů nacisty atd. „Barbarství“ zde neoznačujeme nějaké dějinné období lidstva s určitými společenskými vztahy, ale některé aspekty jednání vládnoucí třídy. To se přitom může týkat i třídy, která je historicky progresivní. Mluvíme například o barbarském vyhánění rolníků v Británii v době nastupujícího kapitalismu, o barbarském vykořisťování obyvatel Jižní Ameriky atd.

Slovo „barbarství“ však může mít i docela jiný význam. Může se tím také myslet úplné zničení civilizace či návrat společnosti do prehistorické éry. „Barbarství“ tu de facto znamená celou dějinnou etapu lidstva. Některé konkrétní události mohou být barbarské v obou smyslech. Případná třetí světová válka by byla barbarskou v prvním i v druhém smyslu, neboť by vedla k totálnímu úpadku celé společnosti. Obecně se však tyto dva významy zřetelně liší.

Barbarství (první význam) v naší epoše představuje cenu, jež lidstvo musí platit za opoždění socialistické revoluce. Barbarství v druhém smyslu slova označuje společnost odsouzenou k rozkladu a úpadku. V tomto smyslu by bylo chybné definovat např. nacismus jako barbarství, jako „obnovu feudalismu“, „stát termitů“ ap.,

neboť nacistický systém byl založen na práci proletářů, jež představují jeho hrobníky a vykupitele lidstva. Tím méně by bylo opodstatněné nazývat barbarským stalinský režim, neboť tento systém, tvářící se v tvář zaostalosti Ruska a strachu z podlehnutí mezinárodní konkurenci, rychle zvětšuje počty dělnické třídy.

Naše otázka není nějakým filologickým puntičkářstvím, ale má prvořadý význam. Používat slovo barbarství ve svém druhém významu by bylo stejně chybné jako používat slovo otrok pro označení ruských dělníků, a odlišovat je tak od ostatních proletářů. Otroctví, stejně jako barbarství v prvním slova smyslu však dobře vystihují postavení jak ruských dělníků za Stalina, tak německých dělníků za Hitlera – neexistence právní svobody, částečná negace dělnické třídy ap.

Musíme se proto zásadně ohradit proti používání slova barbarství (v druhém smyslu) jako označení stalinského režimu. Barbarské jsou aspekty kapitalismu jako celku, ať už amerického, ruského, britského či japonského. Je stalinistické Rusko příkladem kapitalistického barbarství? Ano. Je toto barbarství popřením kapitalismu? Ne.

Z angličtiny přeložil Vítězslav Lamač.

IDEOLOGIE JEDNÉ FOTKY

TOMÁŠ KORDA

Fotka „Pryč se zlými korporacemi“, jež vyobrazuje dav protestujících proti korporacím a finančním institucím, stojí za rozbor. Pokud s okupací Wall Streetu alespoň minimálně sympatizujeme, můžeme na sobě pozorovat, jak nás foto demonstrantů okupujících Wall Street vydírá. Vždyť poukazuje na domnělou cyničnost protestujících, kteří na jedné straně kritizují korporace, a na straně druhé se nestydí využívat všemožných produktů, které korporace vyrobily.

Fotka uvrhuje demonstranty do pozice, ze které se jejich protest ukazuje jako neoprávněný či přinejmenším pokrytecký, a nutí proto obhájce demonstrace k

nepříjemné defenzivě. Sebelepší obranné argumenty přitom implicitně přistupují na ideologickou hru a ideologie tiše vítězí právě už tím, že argumenty vycházejí z obranného postoje.

Vůči ideologickému nařčení máme dvě možnosti obhajoby. Za prvé můžeme fotku zcela ignorovat a nepřipisovat jí žádnou důležitost. Pokud se takto obrany zdržíme, nepřijmeme sice ideologii určené obranné místo hned, ale tento stav bude platit jen do doby, než budeme přinuceni k odpovědi, až nás někdo osloví: Ty prý sympatizuješ s demonstranty na Wall Streetu. A tuto fotografii už jsi viděl? Zkrátka v momentě, kdy jsme přinuceni ke skutečné

konfrontaci s ideologií (musíme odpovědět na „výzvu“ fotky), rozpadá se nám pod nohama krásné místečko mimo ideologické poměry. Druhá možnost, jak již bylo naznačeno, je pomoci si argumenty. Přestože tiše implikují ideologické vydírání, mohou ve střetu s ideologií obstát, jestliže budou dostatečně radikální.

Obrana se většinou zakládá na tvrzení, že protestující přece neodmítají zbožnou produkci korporací, ale spekulativní finanční kapitál a nepřiměřené korporátní zisky. Posledním tvrzením této argumentační linie je snaha o prosazení systému bez Wall Streetu (finanční spekulace), ale se zachováním Main Streetu (reálné pro-

Příkladem je nařčení, že se krásně kritizuje kapitalismus s bezdrátovou klávesnicí a bohatými rodiči tomu, kdo nezažil bídu a utrpení těch dole. Z jakého důvodu tedy nemáme kritizovat systém: protože stojíme uvnitř, nebo protože stojíme vně? Pokud nám ideologie na tuto otázku neodpoví, můžeme si být jisti, že stojíme na správném místě. Na místě, jež je zároveň uvnitř i vně, na místě, kde lze myslet nový systém. Pokud jsou tací, kteří si myslí, že takové místo neexistuje, mají pravdu, ale jen za předpokladu, že popírají možnost rozštěpení lidské subjektivity, kterou vyjadřuje formule: já nejsem mé tělo, já mám tělo.

Závěrem se vraťme k názvu článku a řekněme, že pouze ten kritik, který ochutnal nejsladší plody kapitalistické produkce, třeba nakousnutá bílá jablka z dílny zesnulého Jobse, může s klidem prohlásit, že odolal i těm „nejjedovatějším“ svodům, jež dnešní systémová produkce nabízí. Tím samozřejmě nemíníme podlažovat kritiku těch, kdo nemají prostředky nebo si produkty vědomě nechťejí koupit. Máme na mysli pouze to, že „iPod v ruce“ neoslabuje kritický vítr. Spíše naopak, za fotku vytvořenou jedincem až po uši ponořeným v ideologických marasmech pozdního kapitalismu by se demonstranti nejen neměli stydět, ale měli by ji dokonce prohlásit za svou. Tak lze původní ideologický záměr, vrhnout na účastníky protestu špatné světlo a posunout je do nepříjemné obranné pozice, zvrátit v pravý opak: Ano, podívejte se na nás, i my, kteří konzumujeme materiální slasti, my stejně dobře jako ti dole víme, že jsme dole. To, že nás krmíte běžnými ontickými technologickými třechkami s dotykovým displejem nám nezábrání artikulovat pravdu o naší ontologické – principiální – nesvobodě. Naše ontické místo se nachází ve vyšších patrech sociální budovy, kde vegetuje naše ontické tělo, ale místem, kde naše já skutečně je, je ontologická rovina. Schopnost myslet a skutečně i být na ontologické rovině se pak odráží v solidaritě s těmi, jejichž tělo se nachází na dně sociální budovy.

dukce). Toto tvrzení je koherentní jen v momentě, kdy opustíme horizont parlamentní demokracie a kapitalismu. Jedině pak jsme vyhráli střet s ideologií fotky. Nevíme, zda je hnutí nakolik radikální, a proto rozvineme v článku třetí alternativu – jak k reakci, která fotku ignoruje, tak k argumentaci. Třetí možnost nereaguje na „výzvu“ fotky k odpovědi tak jako dvě předchozí, nýbrž fotku „pouze“ analyzuje. Této analýze se říkalo kritika ideologie.

Taková analýza rozhodně není vedena na způsob konspirační teorie, která by se snažila najít nit mezi fotografem a korporací, jež si ho najala, aby zkompromitovala demonstranty. Naopak, fotku tak říkajíc nezpłodil nikdo jiný než samy ideologické poměry dnešní doby: jedinec spontánně a bez jakéhokoli hlubšího zamyšlení realizoval nápad, jenž mu byl vnuknut vnější ideologickou situací. Tu si uvědomujeme o to méně, o č více jsme přesvědčeni, že čas velkých ideologických „-ismů“ pominul, a působí tím účinněji, čím více ztrácíme vědomou ostražitost.

Skrze fotku k nám mluví sama ideologie. Jako by říkala, že odpor vůči systému, který legitimizuje, znemožní tím, že ho nařkne z využívání systémových

výdobytků počínaje oblečením a konče kamerami a automobily. Má se snad proti systému bojovat na způsob buddhistických astrálních cestovatelů, kteří místo Facebooku a mobilu používají telepatii, místo kamen vnitřní energii své duše a místo letadla levitaci?

Ne všichni si myslí, že úspěšný vzdor proti moci je možný jen z pozice mimo moc, že jedinec asketa může kritizovat hedonistického konzumenta, jen vegetarián masožravce a že jen z pozice buddhistického fluida je kritika západního způsobu života oprávněná. Možná je na čase vše dialekticky otočit a říci: naopak, ten, kdo je samotným produktem a důsledkem západního způsobu života, má nejvyšší oprávněnost k jeho kritice, a ne nějaká nepolibená „krásná duše“, jež napodobuje ty tibetské.

Rozpornost této ideologické techniky se ukáže snad jen ve srovnání s opačnou ideologickou technikou. Obě neutralizují kritiku tím, že odhalují, jak kritizující (demonstranti) využívají výdobytků systému, jak na něm participují. Jednou výrobek poukazuje na to, jak kritici stojí uvnitř systému (příklad této fotky), a podruhé ten samý výrobek usvědčuje kritiky z neoprávněné a pokrytecké solidarity s chudými.

KDYŽ NEVÍTE COBY, NAJDETE TO V...

Redakce Solidarity obdržela další svědectví o práci v nadnárodní korporaci. Otiskujeme jej v nezkrácené podobě. Autor zůstává z pochopitelných důvodů v anonymitě.

Po roční mateřské dovolené, na které jsem byl, protože manželka studovala, jsem si začal hledat práci. Jako vyučený prodáváč jsem ale neměl zrovna nejlepší vyhlídky. V té době se u nás v menším

městě na Moravě zrovna chystal otvírat jeden hobbymarket. Říkal jsem si, že by to mohla být příležitost. Nastoupit hned při otevření, být u toho hned od začátku, mít třeba šanci na postup. Jak jsem se mýlil!

Při pohovoru s ředitelem šlo vše hladce, měl jsem pocit, že jsem udělal dojem. Měl zájem, abych si vybral oddělení, které by mě bavilo, domluvili jsme se, že zaučení, které musím podstoupit v

některém z již otevřených marketů, by pro mě bylo nejvýhodnější v Brně, protože tam mám rodinu a zázemí a zaměstnavatel by odpadly i náklady na moje ubytování. Ředitel mě ujistil, že jako s mužem se mnou počítá a že zde mohu udělat kariéru. Ozvou se co nejdříve a ujasní podrobnosti. Že to byl černý humor, to mi došlo až později!

HURÁ DO PRAHY

Přes tři týdny se nic nedělo, už jsem přestával doufat. Ale pak z ničeho nic zazvonil telefon. Přidělen do oddělení, kde se prodávají záclony. Nástup zítra (v sobotu) v Praze na zaškolení, bude to jen na pár dní.

Tak jsem vyjel na školení do Prahy. Nastoupil jsem na market, vyfasoval uniformu a začal ztrácet naději. O žádné školení se nejednalo. V Praze zrovna chyběli zaměstnanci v oddělení, na které se mnou počítali u nás. Nástupní školení šlo rychle. Takže, budete tady ve vlastním zájmu 12 hodin denně. Od 7 do 19. Budeme vám platit 8 hodin. V kuchyňce máte mikrovlnku, pokud si budete chtít uvařit. Penzion, ve kterém máte ubytování, je vzdálen 45 minut cesty, máte tam zaplacené snídaně, vařit se tam nedá. Tady máte mapku. Jak dlouho tady budete, nevím. Jak bude potřeba. A do práce!

Od spolupracovníků jsem se dozvěděl, že mám štěstí, protože ti, co tu byli přede mnou, bydleli někde na ubytovně, ale někdo je tam okradl, a tak nás už

šoupli na penzion. Když jsem se snažil zjistit, jak dlouho tady asi budu, abych věděl, jak hospodařit s penězi a prádlem atd., dozvěděl jsem se, že je to různé, někteří tu byli dva měsíce, jiní tři týdny, že prý uvidím.

Asi po 10 dnech, když mně došly peníze, jsem zavolaal řediteli našeho marketu, jak tu asi budu dlouho, že si musím nechat poslat peníze (neměl jsem kartu). Odpověděl mi, že ještě tak 14 dní. Povzdechl jsem si a nechal si poslat peníze šekem. Jenže hned druhý den mně ředitel zavolaal, že se mám sbalit a jet domů, že nastupuji u nás v marketu. Peníze byly na cestě – adresa penzion. Později jsem si musel vyprosit dovolenou, jet do Prahy do toho penzionu, vyzvednout šek, a zase domů.

OTVÍRÁME HOBBYMARKET

Těšil jsem se domů, třeba to u nás bude lepší. Nebylo. Hned první den jsme měli nástup. Ředitel nám oznámil, že budeme za tři týdny otvírat, a tak se musíme snažit, aby bylo vše perfektní. Máme sice placeno za práci od pondělí do pátku 8 hodin, ale on potřebuje, abychom pracovali od pondělí do neděle aspoň 12 hodin. Nikoho nebude nutit, ale následky si ponese každý sám. Nikdo se neozval!

Práce se proměnila v noční můru. Spousta práce se dělala zbytečně, jeden den se pracovalo na něčem, co se druhý den dělalo znova a jinak, protože se to někomu nelíbilo. Naše vedoucí oddělení se po nás neustále vozila. Ječela na nás a

zadávala nám práci způsobem, že nebylo možné ji vykonat. Zároveň probíhala soutěž o největší „vlezdoprdelku“, která se stane její zástupkyní. Šanci máte všichni, tak se snažte. Když jednu neděli (neplacenou) na mě začala vedoucí křičet, že jsem neschopný debil, odešel jsem. „Kam si myslíte, že jdete? Toho budete litovat! Co si o sobě myslíte?“ slyšel jsem za sebou. Když jsem procházel branou a musel projít přes ochranku, která kontrolovala, jestli jsem něco neukradl, neudržel jsem už slzy a rozbřečel se. Už jsem nemohl, byl jsem totálně vyčerpaný, ponížený, podvedený a cítil jsem hroznou beznaděj.

Když jsem v pondělí odevzdával výpověď společně se stížností na chování ředitele i vedoucí, všechno zapřeli, že prý si vymyslím, že tu nikdo nezůstává déle a nikdo nikoho neponižuje. Nezapomněli mně připomenout, že budu bez práce a co prý se mnou bude. Za měsíc mi přišla výplata. Výplata za tři týdny dvanáctihodinové práce, z toho téměř 14 dní v Praze – 5600 Kč.

EPILOG

Nakonec to dopadlo dobře. Po několika týdnech jsem si našel práci, kterou mám rád, kde si mě vedoucí a ostatní váží a já si vážím jich. Kde se cítím jako člověk. Ale jak se dívám na plány současné vlády, mám strach, že můžu rychle o místo přijít. Představa, že bych musel dělat práci v podmínkách jako v onom hobbymarketu, mě naplňuje hrůzou. Nejsme přece lidské zdroje!

SOLIDÁRNÍ BROŽURY

PALESTINA: Od nové Intifády k operaci Lité olovo (kolektiv autorů)

V říjnu 2000 opakovaně propukl konflikt mezi Palestinci a Izraelem. Komentátoři často uvádějí, že se jedná o etnický konflikt, který trvá již tisíce let. Tyto a další argumenty brožura podrobuje kritice; dále se zde pojednává o operaci Lité olovo a o bezprostřední reakci, kterou vyvolala.

cena 20 Kč

JOHN MOLYNEUX: Je lidská povaha překážkou socialismu?

„Socialismus je dobrá myšlenka, ale nikdy nebude fungovat, protože nezměníte lidskou povahu.“ Tak zní dnes nejužívanější a nejrozšířenější argument proti socialismu, s kterým se kriticky vyrovnává pojednání Johna Molyneuxe.

cena 15 Kč

MARTIN ŠAFFEK: Teorie odcizení u mladého Marxe

Práce, která přibližuje stěžejní koncept mladého Marxe, tj. odcizení, jež Marx promýšlil zejména v Ekonomicko-filozofických rukopisech z roku 1844. Skutečnost, že kapitalismus vzdaluje dělníka produktu jeho práce a odcizuje v posledku člověka člověku v rámci společnosti, dnes není neaktuální.

cena 25 Kč

K zakoupení na pravidelném prodejním a petičním stánku, který se koná každý čtvrtek před budovou Městské knihovny v Praze na Mariánském náměstí

★ PROTI KAPITALISMU

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nejzákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracujících většiny obyvatelstva.

Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejích výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948–89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

★ ZA SOCIALISMUS ZDOLA

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhujeme systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

★ SOLIDARITA

Úsilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy

kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracujících třídě a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

★ REVOLUČNÍ ORGANIZACE

Aby bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější části pracující třídy, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vybudovat takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracující třídy – například v odborech.

Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

◀ Účastníci minulé debaty „Okupace Wall Streetu a antikapitalistické protesty ve světě“, která proběhla 27. října

Zveme Vás na debatu

DLUHOVÁ KRIZE EUROZÓNY

V Evropě probíhá vlna úsporných opatření – po Řecku je na řadě Itálie. Co čeká Portugalsko, Španělsko a co můžeme čekat v České republice? Přijďte se o tom pobavit na seminář, kde vystoupí:

Ilona Švihlíková, Jan Májiček, Jakub Horňáček

15. prosince od 18 hodin v Horákově sále Lidového domu

Za svobodné vysoké školy!

Vyzýváme studenty, pedagogy, akademické pracovníky a širokou veřejnost: připojte se k protestu a zúčastněte se diskuze!

Shromáždění:

Za svobodné vysoké školy!

středa 14. prosince od 11:00 do 13:30

před MŠMT, Karmelitská 8

Součástí shromáždění na podporu připomínek Rady vysokých škol a České konference rektorů bude permanentní hyde park. Společně s RVŠ a ČKR odmítáme návrhy věcných záměrů zákona o vysokých školách a zákona o finanční pomoci studentům jako škodlivé a nekonceptní.

Účast přislíbili mj. Miroslav Petříček FF UK, Vít Janeček FAMU, Alice Červínková AV ČR, Matěj Stropnický a zástupci RVŠ.

Solidarita .tv

www.solidarita.tv

DOPLNĚNO O NOVÉ ZÁZNAMY: PŘEDNÁŠKA Z DOMU ODBOROVÝCH SVAZŮ NA TÉMA ODBORY VČERA, DNES A ZÍTRA; NOVÉ SEMINÁŘE SOCIALISTICKÉHO KRUHU A PRAŽSKÉ ŠKOLY ALTERNATIV; PŘEDNÁŠKY Z LONDÝNSKÉHO MARXISMU 2011; ILONA ŠVIHLÍKOVÁ O SOUČASNÉ EKONOMICKÉ KRIZI A MNOHÉ DALŠÍ.

SOCIALISTICKÝ KRUH

SDRUŽENÍ PRO LEVICOVOU TEORII

www.sok.bz

Prodejní místa časopisu

Solidarita V lese. Časopis Solidarita je k dostání na baru v této kavárně. Krymská 12, Praha 10-Vršovice

cafevlese.cz

*Kamenný obchod Fair&Bio
Sokolovská 29, Praha 8-Karlín.
Jen 100 metrů od stanice metra Florenc
Otevřeno každý pracovní den od 11.00 do 19.00*

www.ekumakad.cz

*Prodejní a petiční stánek Socialistické Solidarity, Mariánské náměstí,
Praha 1-Staré Město, před Městskou knihovnou v Praze 100 metrů od stanice
Staroměstská, každý čtvrtek od 16.00 do 17.00*